

Izhaja, izvenim ponedeljek, vsak dan zjutraj
 Asiškega št. 20, 1. nadstropje. Dopisi
 plama se ne sprejemajo, rokovanje
 Prof. F. Peric. Tiskar: Lisica
 zrača za mesec L. 7.—, 3 mesece L. 20.—, in
 Za inozemstvo mesečno 5 lir več.
 Uredništva in uprave št. 11-57.

ulica sv. Frančiška
 Lisica

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
 širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov nam po 40 cent.
 osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov
 nam po L. 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.—. Oglasi
 naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulice
 sv. Frančiška Asiškega št. 20, 1. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Preskrbljevanje Trsta z mlekom in nuše mlekarstvo

Tržaška občina namerava potom posebnih odredb prepovedati prodajanje mleka na drobno v mestu in potom posebne organizacije preurediti celotno dobavljanje mleka za Trst. Mestni zdravstveni in tržni urad je namreč prišel do spoznanja, da je mleko, ki ga donajajo kmetovalci v manjših količinah, v toliki meri pokvarjeno, izprinjeno, okuženo in krčeno v vodo, ki je navadno še umazana, da je v tem dejstvu iskati vzroke mnogim boleznim med odjemalci. Dosedanje strogo nadzorovanje in kaznovanje ponarejevalcev mleka pred sedanjim ni — po poročilu občinskega občinstva — imelo nikakega uspeha, ker da vsakdanje preiskave dokazujejo, koliko nepristnega mleka prihaja v Trst. Po cenitvi tržnega urada se oslepari mestno prebivalstvo za nič manj nego 10 milijonov lir na leto s prilivanjem vode k mleku, katero se potem prodaja kot pristno. A ta priliva voda je navadno še nesnažna in okužena. Iz navedenih razlogov smatra tržni urad tržaški, da se mora popolnoma prepovedati dovažanje mleka, v kolikor ne jamči za pristnost že izvor mleka samega. Prepovedalo bi se torej — po načrtu občinske uprave — vsako dovažanje mleka na drobno in dopolnjevalo bi se le dovažanje mleka v velikih količinah in iz takih krajev, kjer se zbira zdravo in dobro mleko pod strokovnim nadzorom ter dovažava v mesto na tak način, da ostane nepokvarjeno. Tako uredba glede dohoda mleka se začne izvajati s 1. januarja 1926. v Milanu in temu primeru misli slediti čim prej tudi tržaška občina. Mestni odbor je na svoji ponedeljkovi seji poveljil posebni komisiji proučiti in izvršiti tega načrta, tako da je zelo verjetno, da izidejo v kratkem tozadevne oblasti odredbe.

S prepovedjo prodajanja mleka na drobno v našem mestu — prepoved, ki je zelo verjetna na podlagi gornjih uradnih poročil — bodo predvsem zadeti okolicijski, kraški in bližnji istrski mlekarji. Gotovo polovica vsega mleka prihaja v Trst iz rok naših malih kmetovalcev. Če pomislimo, da je zanje mleko glavni vir dohodka, bo nova uredba silno občuten gospodarski udarec za omenjene kraje. Zato ne dvomimo, da bodo gornji načrti občinske uprave povzročili veliko srb in utemeljeno vznemirjenje med našimi kmetovalci.

Ako bo občina vztrajala pri tem sklepu, ki je kakor vse kaže, resno zamišljen, potem morajo tudi naši kmetovalci in vsi gospodarski krogi sploh že sedaj računati za možnost novega položaja in posvetiti vprašanju vsi pozornost, da se najde pravočasno primeren izhod. Za danes le opozarjamo na to, da je zelo go-spodarsko vprašanje, ne da bi hoteli staviti že sedaj konkretnih predlogov. Vendar ni dvoma, da se bodo mogli prilagoditi naši kmetovalci novim zahtevam tržaškega trga le s pomočjo zadrug in združene organizacije, katere se je povsod v mlekarstvu izvršeno obnesla, kjer je bila pod strokovnjaškim nadzorom.

Ali je nameravana preuredba zalaganja z mlekom v resnici utemeljena z zadostnimi razlogi zdravstvene in moralne narave, o tem ne moremo izreči nikake končne sodbe, ker nimamo na razpolago zadostnih podatkov. Zelo verjetno in gotovo je, da je med mnogimi poštenimi prodajalci mleka tudi precej nepoštenih. Ti so oni, ki so pripravili to važno trgovino na slab glas, s čimer opravčujejo sedaj tržaška občina svoje ukrepe. Seveda so krivi slabemu zdravstvenemu stanju tržaškega mesta še mnogi drugi razlogi, o katerih pa danes ne kaže govoriti. Dejstvo je, da ostanejo pri vprašanju mleka, da je treba tudi to važno gospodarsko vprašanje rešiti na način, da se spravimo življenjski interesi meščanov in naših kmetovalcev v tak sklad, da ne nastane za naše ljudstvo preobčutna gospodarska škoda.

Da je mleko naših kmetovalcev — okoliško in kraško mleko — dobro, to se splošno priznava. Gre torej le za način dovažanja in razpečevanja. V tem pogledu se da in se mora najti izhod. Glavna težkoča je v tem, da so naši mlekarji še vedno ne-naklonjeni organizaciji na gospodarskem polju, držeč se gesla »vsak zase« in ne menče se za dejstvo, da je tudi prava go-spodarska moč le v skupnosti in v organizaciji.

Samomor na odprtem oceanu
 NAPOLI, 16. Poveljnik parnika »Conte Verde«, ki je večerj priplul v tukašnje pristanišče iz Amerike, je javil pristaniški oblasti, da je med vožnjo izgubil s krova nekaj potnik, ki je brezdomno skočil v morje s samomorilnim namenom. Med potniki, ki so se ukrcali na parnik v New-Yorku, je bil tudi ugleden italijanski zdravnik Vincenzo Virdone, star 50 let, ravnatelj italijanske bolnišnice v Brook-lynu. Virdone je bil namenjen v Napoli, da bi se zdravil pri nekem tamošnjem specialistu za živčne bolezni. Z njim je potovala tudi njegova žena. Tekom potovanja je Virdone nekoga večera pričel tožiti, da ga hudo boli glava. Na nasvet njegove žene je zavzel neko sredstvo proti glavobolu in legel v posteljo v svoji kabini in zaspal. Ko se je naslednje jutro njegova žena prebujala, ni našla moža več na postelji. Na nočni omarici je našla njegovo listino z večjim zneskom denarja in nekatere druge predmete. Gospa je vsa vznemirjena šla iskati moža na krov, a ker ga ni našla, je javila zadevo poveljniku. Mornerji so preiskali celo zapra skladišča na parniku, toda Virdoneja niso našli nikjer. Očividno je bolnik pončil radi močnega napada svoje bolezni skočil s krova v morje, ne da bi kdo to opazil.

Zborovanje narodnih manjšin v Ženevi

ZENEVA, 16. Na inkvizitivno raznih narodnih manjšinskih skupin, med temi tudi slovanskih, se bo vršilo dne 15. oktobra v Ženevi zborovanje zastopnikov vseh organiziranih narodnih skupin evropskih držav. Razpravljalo se bo le o načelnem vprašanju, kako bi se na javnopravni podlagi doseglo mirno sodelovanje narodnostnih manjšin z večinami. Te konference se bo udeležilo približno 30 narodnostnih skupin raznih držav Evrope.

Gospodarska obnovitev Avstrije

Izjave delegatov nasledstvenih držav ZENEVA, 15. Pododbor gospodarskega komiteja, ki mu je poverjena proučitev obnove avstrijskega gospodarstva, bo izpopolnjena z delegatov Nemčije in zastopniki drugih držav, predvsem nasledstvenih držav. Pritegnjena bosta tudi eksperti Rist in Layton. Po prvih pripravah se sestane ta pododbor bržkone v jeseni k posvetovanju, da poroča Društvu narodov in stavi ob tej priliki že gotove predloge. V drugi komisiji Društva narodov je večeraj popoldne francoski delegat Louchet napovedal, da bo danes popoldne stavil na zborovanju Društva narodov prijavljeni predlog francoske vlade o takojšnji proizvodni gospodarskega položaja v Madžarski in v sosednjih državah.

Komisija se je bavila nato na podlagi poročila avstrijskega zunanjega ministra dr. Matajeja in generalnega komisarja dr. Zimmermanna z gospodarskim in finančnim položajem Avstrije. Italijanski delegat Scialoja je izrazil mnenje, da ima možnost zopetne uvedbe kontrole za Avstrijo to prednost, da bo lažje dobila posojila na daljši rok. Iz poročil pa je poleg tega razvidno, da je go-spodarski položaj Avstrije zadostno zavarovan in da je avstrijski proračun popolnoma stabiliziran.

Čehoslovakiški delegat Veverka je čestital avstrijski delegaciji k uspehu, kakor tudi Društvu narodov, ki ima sedaj samo še preiskati, s kakimi posebnimi sredstvi se more nadaljevati gospodarski razvoj Avstrije.

Francoski delegat Plaisant je izrazil svoje zadovoljstvo, ker bo v kratkem kontrola nad Avstrijo popolnoma uklinjena, kakor je napovedal ministrski predsednik Painlevé. Izrazil je upanje, da je zaupanje v avstrijsko vladu upravičeno in da bo znala ukreniti potrebne korake za notranjo kontrolo v popolni neodvisnosti.

Jugoslovanski delegat Avramović je omenil zaključitev trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo ter izjavil, da bo njegova vlada postopala napram Avstriji vedno po načelu, živeti in dati živeti.

Nato je bila soglasno sprejeta resolucija, ki jo je predložil poročevalec Michelét (Norveška). Pri utemeljevanju resolucije je naglašal, da je potrebno se izogniti nenadni odpravi kontrole, da se ne povzročijo nobeno vznemirjenje med upniki Avstrije. Zato se je v popolnem soglasju z avstrijsko vlado sklenilo, stopnoma ukiniti kontrolo. Seje Društva narodov se bodo nadaljevale prihodnji teden.

ZENEVA, 16. Na današnji seji Društva narodov so govorili romunski delegat minister Duca, haitski delegat Dorot, kanadski delegat Hervitt Dostock in končno čilski delegat Vanez. Nato je predsednik zaključil razpravo o delovanju sveta in tajništva Društva narodov.

Seje Društva narodov se bodo nadaljevale prihodnji teden; medtem pa pripravljajo gradivo posamezne komisije.

Nova pogajanja glede solunske cone

ZENEVA, 16. Iz krogov francoske delegacije se izve, da se je Grčija definitivno odpovedala načrtu o varnostnem paktu med balkanskimi državami. Grčija se je namreč sporazumela z Jugoslavijo za neposredna pogajanja glede solunskega pristanišča.

Sporazum med Rumunijo in Bolgarijo

PARIZ, 16. »Matin« poroča iz Sofije, in sicer iz dobro poučenih krogov, da se je po dolgotrajnih težavnih pogajanjih dosegel med romunskim poslanikom v Sofiji in bolgarsko vladu sporazum o definitivni rešitvi vseh tekočih spornih zadev med obema državama. Po tem sporazumu bo Rumunija dvignila sekvostire nad bolgarskimi posesti v Rumuniji in dobi za to odškodnino 250 milijonov levov, ki se bodo plačali v treh letih. Dalje bo plačala Bolgarija 70 milijonov ter s tem pridobila pravico, da se informira za gotove predmete, ki so bili tekoma vojne odnešeni v Rumunijo. Nadalje bo plačala še 43 milijonov levov kot odškodnino kmetiskim posestnikom v Bolgariji, ki jih je oškodovala vlada Stamboljskega. Konvencija bosta podpisala v Zenevi Duca in minister Kalfov.

Odkritje tujih zalog na Kreti

ki so zalagale Abd El Krime z orožjem in strelnikom

PIREJ, 16. (Izv.) Na Kreti so odkrili velike municijske zaloge, ki so zalagale rifa-nskega vojvodo Abd El Krime. Dognano je, da so iz navedenih zalog za časa vojne dobivale orožje in strelivo tudi nemške čete, ki so se borile v Srednji Aziji. Ker se vršijo nadaljnje preiskave, se državo ime- na lastnikov zalog tajno.

Sestanek Cankova z Radičem

Namen Cankovja v potovanja v Zenevo BEOGRAD, 16. (Izv.) Iz Ženeve poročajo, da se je bolgarski ministrski predsednik Cankov sestel s Stjepanom Radičem. Sestanek je bil političnega značaja. Bolgarski zunanji minister bo izdal o tem sestanku posebno poročilo. Danes se sestane Kalfov z Nintičem.

Cankov bo skušal v Ženevi pripraviti teren za finančno sanacijo Bolgarije in za zbliznanje zapadnih velebit v Jugoslavije z bolgarsko državo.

Kraljevska dvojiča v Peči

Arnavti privedli kralju navdušen oprejem BEOGRAD, 16. (Izv.) Kralj in kraljica sta večeraj ob 3. popoldne odšla iz Skoplja in nadaljevala potovanje v Peč, kamor sta prispele danes predpolno. Tisoč glava množica, med katerimi večina Arnavtov, je privedila kraljevski dvojiči zelo svečan sprejem.

Danes ob 7.40 predpolne so odpotovali v Črno goro minister Gjurčić, Vukičić in Trifković. Pridrutili so se jim številni poslanci vladnih strank. V Beogradu je ostal le prometni minister Radojevič in tako je nastopila v prestolici splošna politična stagnacija.

Konferenca za mednarodno zasebno pravo

BEOGRAD, 16. (Izv.) Dne 12. oktobra se je sestane v Haagu konferenca za mednarodno zasebno pravo. Je to prva večja konferenca po vojni, ki bo proučevala najaktualnejše probleme mednarodnega zasebnega prava. Na predvojnih pravnih konferencah Srbija ni bila zastopana. Za haasko konferenco pa, ki se bo vršila v oktobru, je Jugoslavija že prejela povabilo. Jugoslovensko državo bo zastopal na konferenci profesor mednarodnega prava dr. Niko Perić.

Nove železnice

BEOGRAD, 16. V zadnjem času zanima gospodarske kroge vprašanje železniških prog. Nadaljujejo se zgradbe novih železnic Stip-Kočanec, Nis-Prokuplje, v najkrajšem času se imajo pričeti dela na progi Beograd-Obrenovac z normalno traso in ozki- trom. V zvezi s to ozkotirno zvezo Beograda z morjem se ima izvršiti predor na Ivan-planini. — Proga Nis-Prokuplje se bo nadaljevala proti Merdaru in in započela se bodo tudi dela na progi Kragujevac-Kraljevo-Raška. Gospodarski krogi so mnenja, da bi bilo potrebno resno misliti na zgradbo unske proge. Ta proga na bosansko-hrvatskem ozemlju bi bila največjega pomena za vzhodne kraje jugoslov- enske države. Znatne pa bi tudi skrcila oddaljenost Beograda od morja. Nave- roga bi pomenjala za Beograd za 200 km krajšo pot, ker bi znašala oddaljenost iz Beograda do Splita samo 680 km, med tem ko je sedanja proga Beograd-Split dolga 870 km. Beograd bi bil v tem slučaju enako oddaljen od Splita, Susaka in Soluna. Gos- podarski krogi so mnenja, da se mora to upoštevati pri sklepanju eventualnega novega investicijskega posojila, v čegar pro- gram bi poleg jadranske proge na Kotor morala priti tudi unska prega.

Vprašanje zaposlitve tujih delavcev v Jugoslaviji

BEOGRAD, 16. Z ozirom na protest českega, francoskega in italijanskega po- slanika v vprašanju izгона delavcev, ki so tuji državljani, kar se je sicer vršilo na osnovi uredb o zaščiti delavcev, so na med- rodnem mestu sklenili, da se vrši 28. tm. konferenca delegatov ministrstev socialne politike, zunanjih del, trgovine in industrije, šum in rudnikov, notranjih del, nadalje centralnega tajništva delavskih zbornic in trgovsko-obrtniške zbornice. Na tem se- stanku bodo skušali najti način spremembe pravilnika.

Spor med dr. Straskim in dr. Kramafom

PRAGA, 16. Senator dr. Adolf Strasky, ki je z več uglednimi člani izstopil iz nar- odne demokratske stranke, je objavil na dr. Kramafom odprto pismo, v katerem na- vaja vzroke svojega izstopa iz stranke. Kot glavni vzrok navaja njegovo samovoljno postopanje v vodstvu stranke. Očita mu, da mu je služil kot edino sredstvo za stranki- no agitacijo in propagando osebni kult, radi česar je tako daleč prišlo, da je narod pač poznal dr. Kramafom, ne pa dr. Kramafom. Nadalje očita dr. Strasky dr. Kramafom njegove napade na predsedni- ka dr. Masaryka in njegovo nehvaležnost napram zaslužnim strankinim pristašem kakor na pr. napram dr. Englišu.

Arabi napadajo potnike v Siriji

BERLIN, 16. Iz Bagdada poročajo, da je 11 avtomobilov s 60 potniki, med katerimi sta bila tudi ameriški finančni strokovnjak Pershing ter ravnatelj česke petrolejske družbe, napadalo na poti iz Damaska v Bagdada 100 Beduinov na konjih, in sicer kakih 90 milj vzhodno od Damaska. Napad so Beduini izvršili kljub temu, da so avtomob- ilno karavano spremljali 2 francoske tan- ka s strojnimi puškami in dva tovorna av- tomobila z arabskimi vojnaki. Prišlo je do ogorčenega boja, po katerem so Beduini pobežnili. Ranjena sta bila francoski letal- ski poročnik in poveljnič francoskega od- delka. Zadnji je baje kmalu nato usrl. Potniki so se popočili vrnili v Damask.

Čičerin pride v Varšavo

VARŠAVA, 16. Listi javljajo, da prispe Čičerin dne 20. t. m. v Varšavo. Tukajšnji politični krogi pripisujejo obisku, ki bo uradnega značaja, veliko važnost.

Krvavi spopadi med policijo in krščanskimi narodnjaki v Rumuniji

BUKAREŠT, 16. Tekom zborovanja nar- odne krščanske stranke v Bacesti je pri-šlo do krvavega spopada med zborovalci in policijo. En kmet je bil smrtno ranjen. Agencija Bradov demantira vesti, da so se o priliki navedenega zborovanja vršili protizidovski izgredi.

Razpad komunistične stranke v Nemčiji

BERLIN, 16. Na zborovanju nemške so- cialnodemokratske stranke v Heidelbergu je imel strankin predsednik Wels govor, v katerem je poudarjal, da ima socialna de- mokracija v Nemčiji najlepše izglede za pridobitev množic, dočim je komunistična stranka v neizogibnem razpadu. — Zborovan- ja se je udeležilo le majhno število ino- zemskih socijalnih demokratov. Francoska in angleška socijalna demokracija je po- združila zborovanje le pisмено. Poljski socijalni demokrat Diamand je naglašal, da hočejo poljski delavci živeti v mirnih odno- šajih z Nemčijo.

Nemčija prejela povabilo za konferenco zunanjih ministrov

BERLIN, 16. Britanski odpravnik poslov Addison je danes v imenu svoje vlade izro- čil zunanjemu ministru Stresemannu povabi- lo na konferenco zunanjih ministrov, ki bo razpravljala o garancijskem paktu.

Nekeje prič slovenstva na Furlanskem

(Priročuje Miroslav Premroul.)

Kakor znano, so se Sloveni naselili po celi Dalmaciji in Panoniji kakor tudi po Istri in po Furlanskem, kjer so se ohranili še do danasnjega dne. Vendar pa so po Furlanskem izgubili mnogo tal ter se unak- nili do gor, kjer je življenje težko in trdo, ter je zaradi tega tudi svet bolj nevačljiv, zlasti za narod, ki ljubi udobnejše kul- turno življenje.

Prisotnost Slovencev v navedenih pokraj- niah ni bila znana le bližnjim sosedom, ampak je dospelo to dejstvo celo do špan- skih Moriskov že l. 965. Tega leta je namreč prišel na dvor nemškega cesarja Otona II. Ibrahim-Ibn-lácüb, poslanik arabskega kneza v Spaniji, prepotoval osrednjo Evropo ter se živo zanimal za prepotovane in njim sosedne dežele. O vsem, kar je slišal in videl, je napisal arabs- ko poročilo, katero je de Goeje prevel na nizozemski jezik, Westberg pa na nem- ščino. Ta prevod je izšel v »Mémoires« petrograjske akademije l. 1893. VIII. Ser. histor.-filosof. razreda zv. III. št. 4. V tem poročilu opisuje Ibrahim tudi Jadransko morje, o katerem so v tistih časih domne- vali, da leži od zahoda proti vzhodu. Ibra- him piše, da žive na obeh obalah tega morja Slovenci. Po tem poročilu ni dvoma, da je Furlanska bila — recimo kratko — slovenska dežela, kar se tudi vjema s tem, kar nam poroča bavarski letopisec Aventin. Le-ta piše v svojih bavarskih analih, da so Slovenci naseljeni doli do Ogejskega polja (»isque in Aquileiensem Agrum«... knjiga III). Aventin je dovršil svoje anala l. 1521.

Tudi furlanski zgodovinopisec, Mar- kanton Nicoletti, ki je bil notar v Čedadu ter je umrl leta 1596., piše v svojem roko- pisnem delu: »Costumi e leggi antiche dei Forlani sotto i patriarchi«, da je bila slo- venščina mnogo bolj v rabi po vaseh nego li furlanščina, ki je bila tedaj neolikana in neprijetnega zvoka. (Glej: Podrecca: Sla- via italiana 1894, str. 28. in Le vicinie 1887 str. 30 ter Manzano: Annali del Friuli II, str. 111). Giovanni Francesco Palladio degli Olivii je spisal: Historia della provincia del Friuli, ki je izšla v Vidmu l. 1660. V II. zvezku beremo: Il linguaggio schiavo nelle ville, per l'ordinario si praticava, e l'idioma forogiuliese nelle città haveva l'uso. (Slovenščina so navadno rabili po vaseh, po mestih pa furlanščino).

Znani Jeronim Megiser trdi v svojih Annales Carinthiae (Letopis Koroske), ki so izšli v Lipsiji l. 1612, da je »die Sla- vonische oder Windische Sprach eine... aus den Fürnembesten... welche weit und breit in Europa und Asia gangbar alsnem- lich in Dalmatien... Khärnten, Crayn, Isterrreich, Friaul...« (Slovenski jezik je eden najplemenitejših, ki je daleč okoli v rabi v Evropi in v Aziji, kakor v Dalma- ciji... na Koroskem, Kranjskem, v Istri, na Furlanskem...). Da je bilo mišljenje o slo- venstvu Furlanske precej splošno, nam priča tudi Fra Angela Rocca, ki je bil prefekt vaticanskega arhiva, spis: De dialectis hoc est de variis linguarum gene- ribus, ki je uvrščen v II. zvezku njegovih zbranih del (opera omnia), obelodanjenih v Rimu l. 1719. Na str. 319 sl. našteva narode, ki govore ilirski (slovenski) jezik in med drugimi so všteti tudi »Forojulien- ses, vulgo Furlani, a Foro Julio Italiae re- gione, in qua sunt Aquileia, Utinum, Civi- dale ac Tergestum.« Potem navaja i »Ia- pides vel Forojulienenses... Istrii itd. Vse to našut »ut a Multiscriptoribus accipi et a non paucis dictatorum locorum incolis audivi-« (kakor sem doznal od mnogih pisateljev in slišal od nemalo prebivalcev navedenih krajev). Na strani 324 pa dostavlja, da se

Maroško bojišče

Uspešno prodiranje Francozov

FEZ, 15. Poročilo o vojaških operacijah pravi: Francoske čete taunatskega odseka so zasedle postojanke pri vasi Mezrane. Dve koloni sta prodrli do naselbin, ki le- žijo vzhodno od Ued Sabelle. Sovražnik je zbežal v neredu proti severu. Francoske izgube so neznatne. Letalci so bombardirali rifanske strelske jake v bližini Kiba- ne. Zdi se, da je ta kraj zelo utrjen.

Izgon komunistov iz Francije

PARIZ, 16. Policija je izvršila več hišnih preiskav pri inozemskih komunistih, ki bi- vajo v Franciji. Iznalga je iz francoskega ozemlja 10 Italijanov, 2 Kitajca in 1 Španca. Vsi so člani komunistične stranke.

Napad na Italijanskega diplomata na Luksemburškem

BERLIN, 16. Wolffov dopisni urad javlja, da je v Eschu na Luksemburškem neki ne- znane izstrelil par revolverskih strelcev proti uradnihi italijanske delegacije. Napad se ni obnesel. Domnevajo, da gre za komunističen atentat.

Ruske torpedovke obiščejo Italijo

ODESA, 16. Torpedovki sovjetske črno- morske mornarice »Petrovski« in »Nesamo- jnik« so danes odpule v Italijo, da vrne- jo obisk italijanskih torpedovk, ki so pose- tile nedavno Leningrad.

zove nekdanja Japička danes (1719.) For- mujulium po latinski, italijanski pa Friuli, kjer ni samo slovenščina v porabi, nega- taka jezikovna zmes, da je komaj verjetno: vsled česar Furlani lahko druge razumejo, težavno pa drugi njih.

Nadalje piše Porcia Ieronim glede po- rabe slovenščine v Gorici, in sicer v svoji »Descrizione della Patria del Friuli« iz l. 1567, a obelodanjen v Vidmu l. 1897., str. 87 sledeče: E' abitata (seve: Gorizia) da molte famiglie nobili... la comunità è onestamente ricca... Li costumi così nel vestire come nel mangiare, e bere sono tedeschi, per il più usano familiarmente ed ordinariamente tre lingue: tedesca, schiava ed italiana. (V Gorici bivajo mnoge plemenite obitelji... splošnost je dosti premožna... Segva v oblačilu in v jelu ter pišu je nemška, večinoma govore doma in navadno tri jezike: nemški, slovenski in italijanski).

Ako so v Gorici se l. 1567. govorili do- ma in navadno tudi slovenski, smemo domnevati, da so v prejšnjih stoletjih se bolj govorili slovenski, ko je bila slovenščina spoštovana, doma i v cerkvi in na dvoru: in ako je to bilo v Gorici, smemo sklepati, da ni bilo drugače tudi na Fur- lanskem v tistih časih, to je pred l. 1420., ko je Furlanska padla v roke beneske re- publice. Zategavoljo smemo nadalje ver- jeti trditvi, da se je v furlanskem parla- mentu za časa patrijarhov govorilo tudi slovenski, dati to ne gre v glavo prof. dr. Traversi Eduardu. Le-ta piše v svojem: »Das friaulische Parlament bis zur Unterdrückung des Patriarchates von Aquileia durch Venedig im J. 1420. V. Wien 1911« na str. 52.: »Nicolettis Annahme, welche Manzano ohne jedwede Bemerkung wieder- gibt, dass die Landessprache und somit auch die Verhandlungssprache das Sla- vonische gewesen sei, entbehrt jeder glaub- würdigen Grundlage.«

Koliko more biti vredna ta dr. Traver- sa-tova trditev, lahko prečni vsako na podlagi prej navedenih dokumentacij. Sic- cer pa se to dr. Traversa-tova delce ozna- čuje najboljšje, ako povemo, kar piše o njem vseučilski profesor P. S. Leicht v svojem »Parlamento friulano. Bologna 1917« na str. 11. V opombi piše Leicht: »devo confessare che mi pose in una sin- golare incertezza il libro del dott. E. Traver- sa »Das friaulische Parlament...«: Que- sto lavoro è ricalcato sul mio studio »Il Parlamento della Patria del Friuli. Udine 1902/3.« (Moram priznati, da me je postavi- la v posebno negotovost knjiga dr. E. T. To delo je stopilo v stopnje moje stu- dije »Il Parlamento...«). Torej Leicht dolži dr. Traversa — plagiatista!

Ako je bilo slovenstvo za časa patrijar- hov oglejskih, torej pred l. 1420., razširjeno po Furlanskem, ga je izpodrival po tem letu vpliv beneske republike, tako da so ga z ravnine furlanske hitro izpodrili, zlasti z naseljevanjem tujerodnih elemen- tov. Radi tega je mogoč znani analist be- neski Marin Sanuto zapisati l. 1483, ko je prišel na svojem potovanju v Čedad: »Et fuori di la porta di Civaldè è una aqua chiamata el Rosimian, va nel Nadison, la qual, ut dicitur, parte la Italia da la Schia- vonia; ergo in fino a la fin de l'Italia son stado« (izven vrat čedadskih je voda z imenom Rosimian, gre v Nadižo, katera, kakor pravijo, deli Italijo in Slovenijo; to- rej sem bil celo na kraju Italije) (ef. Itine- rario di Marin Sanuto per la terraferma veneziana nell'anno 1483. Padova 1847., str. 139).

Danes pričajo o nekdanjem slovenstvu v furlanski ravnini — topografska imena in pa besede slovenske, ki so prele v fur- lanski besedni zaklad. O le-teh so pisali: furlanski učenjak Pirona v svojem: Voca-

bulario friulano. Venezia. 1871; potem: Hugo Schuchardt v Slavo-Deutsches und Slavo-Italienisches. Graz 1885; nadalje: Karol Strelckj: Zur Kenntnis der slavischen Elemente im friaulischen Wortschatz v Jagčevem Archiv für slav. Philol. 1890. XII — z dostavkom H. Schuchardta istotam XIII. 157; — ter dodatek Strelckjev v istem Archivu XXXI. 203; — Della Bona Guis. Domenico v svojem «Ca-

lendario per l'anno 1849. — Gorizia. Tisk. Paternoli; — Košťál L. Slav. Lehnwörter im Friaulischen v Jagčevem Archivu XXXIV. 292. Kar se pa tice toponomastike — ta pa čaka nabiralcev i razlagalcev.

prav tiste dni poročali o veliki vročini v južni Italiji. Pač pa imajo zlasti okoli Rima veliko snov, vse je sežgano, rjava. Spremljalo je romarje vedno lepo vreme, samo v Loretu je začelo nekaj rostiti.

DNEVNE VESTI

Koncerti učiteljskega zbora

Ob sklepu svojega večdnevnega tečaja je Učiteljski zbor dal glavni koncert v soboto 12. t. m. v dvorani Trgovskega doma v Gorici. V dvorani je bilo najbolj izbrano občinstvo iz Gorice in bližnjih krajev.

Začetek šolskega leta na tolnuskem učiteljskiu

(Izpiti v jesenskem roku)
a) Sprejemni izpiti v I. nižji in I. višji tečaj, sposobnostni izpiti v posamezne razrede ter vsi ponavljalni izpiti se pričnejo v petek 2. oktobra ob 9. uri zjutraj.
b) Dodatni izpiti iz italijanščine, zgodovine, zemljepisja in pedagogike onih učiteljev, ki posedujejo zrelostno izpričevanje, dobljeno na kakšnem inozemskem učiteljskišu še do konca šolskega leta 1921-22., se vršijo to jesen zadnjikrat in se pričnejo 2. oktobra ob 9. uri zjutraj.
c) Ponavljalni izpiti za učiteljske mature (abilitazione — magistrare) se pričnejo v četrtek 1. oktobra ob 9. uri zjutraj.

Četudi je ta dvorana nesrečna za akustiko in se bo treba spriznati z mislijo, da se v bodočnosti nastopi v kateri drugi boljši, vendar je pokazal ta izredno skrbni nastop, da se je Učiteljski zbor povzpел ne le na nekdanjo stopnjo, temveč se višje in da se tudi zaveda, kako visoko se s pozhrtvalnostjo vsakega pevca in celotne Zveze še lahko povzpne. To je bil za zbor sijajen večer in o njem se je slišala sodbja: «Tako se ni še pelo v Gorici...» Zasluga za to gre v veliki meri zborovemu pevovodji Srečku Kumarju, brez njega bi bil Zbor propadel in v zahvalo je bil ta večer zanj pravi trijumf.

Vsako novo pesem so sprejeti poslušalci še z večjim navdušenjem kot prejšnjo. Nekatere je zbor na splošno željo ponovil. Nepozabne bodo gotovo prelepa glasurjava pesem «Mirjano», potem «Vragova reve-sta» in «Kresovale tri devojke», drugim so bile silno všeč «Prekmurske narodne pesmi» (na pr. Dil, dil, dudu), ali pa Adamičeve narodne «Kaj pa delajo ptički...» in «Po vodi plava...»

V nedeljo je Zbor ponovil koncert pred nabito polno dvorano v Dornbergu s popolnim uspehom: Med poslušalci tudi nestvilno pevovodji in organistov iz dežele in najboljšega domačega občinstva in iz Gorice.

Zvezi, ki je gmotno pomogla k temu pa naša globoka hvaležnost, kajti zaveda se, da je tudi pesem luč... ki (kakor pravi Čičiban) jasna hodi med narodi, dušo k duši tajno vodi.

„Naš glas“

Prejeli smo prvo številko «Našega glasa», glasila Udrženja slovenskih srednješolcev v Italiji. Z napeto radovednostjo smo pričakovali to prvo številko novega dijaškega glasila, ki naj bo vidni zunanji izraz idej in stremiljnih našega srednješolskega naraščanja. Tem bolj mora razveseliti vsa naša javnost dejstvo, da je naša srednješolska mladina prestala svoj — rekli bi — kulturni krst s tem javnim nastopom častno in dostojno v vsakem pogledu.

Naj sledi sedaj v posnetku zares krasi in globoki programtični uvodnik, s katerim uredništvo predstavlja našo javnosti glasilo naše srednješolske mladine:

«V bratski vzajemnosti naj se razlega naš glas od Zadra, preko Opjatje, Kopra, Pazina, Trsta in krškega Krasa, Postojne, Gorice, Tolmina in Idrije!

Bratje in sestre v zbor, v naše kole! Odklade naj naš glas ob vznosju Učke in ob jame naj v pečinah strmega Krasa... Čist in krepak spremilja naj valove zelene Soče in zabobni v sinjem Jadranskem morju!

Ne glas ubupa, glas upa in jasnih misli bodi «Naš glas!»
Ne glas sovraštva in disharmonije, glas ljubezni in harmonije bodi «Naš glas!»
Ne pojemana, propadajna, glas izpolnjenjavanja, naraščanja in napredka bodi «Naš glas!»

Ne slabosti glas, glas moči, energije in zdrave mladosti bodi «Naš glas!»
Ne brezbriznost, mlacnost in strah, zdrav duh, krepka volja in pogum krepk naj naš glas!
Ne v preteklost, iz sedanjosti v prihodnost zveni naj «Naš glas!»
Ne iz teme in mraka, iz jasnosti za jasnost porajja se «Naš glas.»

Brez fraz, lepoticnih besed in stalnih obljub, v bratski harmoniji, brez strahu in trepetja ter s čilim ponosom in voljo do resnega dela, stopamo na oder, da mogočno zadoni naša pesem ljubezni, hrepčenja, pozhrtvalnega truda in krepkega dela na zemlji, ki v prebujenem življenju kliče na delo vse svoje sinove in hčere, da prično premišljenje in vztrajno orati njene brazde in v nje dobro seme sejati. Poslušajte naš glas!»

Romanje v Rim

O romanju v Rim, ki sta ga priredili tržaška in poreška škofija, nam pišejo: Romarski vlak z nad 500 romarji obojega spola je odrinil s centralne postaje v Trstu 2. t. m. ob 2 popoldne in je dospel v Rim 3. v sredo ob 9 zjutraj. Med temi romarji je bilo okoli sto Slovencev in nekoliko Hrvatov. Romarje sta vodila tržaški škof dr. Fogar in poreški škof dr. Pedersoli. Slovenskih in hrvatskih duhovnikov je bilo okoli dvajset. Moskje so v Rimu nastanili po zasebnih stanovanjih, ženske pa v romarskih zavodih. Hrano so imeli večinoma skupno in mednarodnem romarskem zavodu blizu cerkve sv. Petra.

Dne 4. in 5. t. m. so romarji obiskali štiri poveljavne bazilike, namreč lateransko, sv. Petra, Marije Velike in sv. Pavla izven Rima, da opravijo predpisane molitve za vs. leto in dosego popolnih odpustkov. Pred cerkvijo so se romarji uvrstili v procesijo, za križem sta šla oba škofa, duhovščina, možje in žene. Nekak poseben del procesije so tvorili Slovenci in Hrvati s tržaško Marijino družbo, ki so peli in molili v slovenskem oziroma hrvatskem jeziku. Romarji so vstopili v cerkev skozi tako imenovana «sveta vrata». Po cerkvah so hodili romarji v procesijah iz različnih dežel ter molili in prepevali v svojem jeziku.

V nedeljo 6. t. m. ob 8. uri so romarji prisostvovali papeževi tih maši, ki jo je opravil nad glavnim oltarjem v cerkvi sv. Petra. Papeža so prinesli v cerkev in tisočera množica ga je burno pozdravljala. Med mašo so peli duhovniki, ki jih j bilo okoli glavnega oltarja gotovo okoli tisoč, razne pesmi. V c rkvji je bilo od 40.000 do 50.000 ljudi. Kajti prve dni sepi mbra je došlo v Rim, kakor so pravili, okoli 60.000 romarjev iz raznih delov sveta; iz Amerike, Anglije, Francoske, Švice, Nemčije, iz raznih delov Italije itd., med temi romarji j bilo okoli 15.000 tako zvanih «skavtova», došlih tudi iz raznih krajev.

V ponedeljek so romarji skupno obiskali katakomba sv. Dominika in sv. Kalista. V prvih katakombah so maševali tržaški škof in skoraj vsi duhovniki.

V torek ob 2 pop. je papež sprejel romarje v avdienci. V tako imenovani «Sala regia» pred sikstinsko kapelo, so vsi romarji poljubili papežu roko, nato so se z dvema drugima skupinama, podali v dvorano, ki se nahaja nad vhodom cerkve sv. Petra, tu je imel papež daljši govor in je nato podelil romarjem svoj blagoslov. Na Mali Smaren zvečer so romarji odrinili iz Rima proti Loretu, kamor so dospeli v sredo ob 9 zjutraj; ter se podali peš v pol ure oddaljeno mestce, ki leži na hričku; tu so duhovniki maševali in popoldne ob 4 je bila sklepna služba božja. Zvečer so romarji odpotovali v Trst.

Omeniti je, da je bilo med romarji okoli 50 članice tržaške slovenske Marijine družbe z nje voditeljem na čelu. Družbin pevski zbor, ki so se mu pridružili še nekateri gospodje, je krasno prepeval pri procesijah v štirih bazilikah, kakor tudi pri sv. mašah. Lahko se reče, da se pri nobeni skupini drugorodnih romarjev, katerih je bilo mnogo, ni slišalo tako ubranega petja; v vseh cerkvah so se drugorodci zbirali okoli pevškega zbora, poslušali in se zanimali za petje, ter povpraševali, v kakem jeziku da pojejo in od kod so to. Kako bi se se lahko postavili, da smo imeli možen pevski zbor, kakor ob romanju leta 1913, ko je nastopalo po raznih rimskih cerkvah okoli 60 pevcev in pevsk. Torej v Rimu nama je bilo dovoljeno glasno moliti, peti in pridigati v slovenskem oziroma hrvatskem jeziku, a tu na domačih tleh nam to zabrajaajo od.

Drobne vesti iz slovenskih dežel

— **Komunistični kurir, slovenski dijak, aretiran v Splitu.** Te dni je bil aretiran v Splitu komunistični kurir, neki slovenski dijak. Policija je poleg njega aretirala še 10 oseb. Obsežen občešilni material je izročeno državnemu pravdnstvu. Policija je izvedela, da je bil iz notranosti države poslan agitacijski material v Split, da pride v razpravo povodom «komunističnega tedna». Nato je prišla s poizvedovancem, katerega posledica so omenjene aretacije.

— **1000 letnica hrvatskega kraljevstva in slovenska društva v Zagrebu.** Slovenska društva v Zagrebu so aletenla, da prirede koncem tega leta skupno proslavo 1000 letnice hrvatskega kraljevstva. Na proslavo bodo pozvali najveljavnejše prvake vseh slovenskih nacionalnih pokretov. Proslava se otvori s svečano akademijo, na kateri bodo govorili zastopniki vseh slovenskih narodov.

— **Sneg je zapadel pretekle dni zelo nizko na Pohorju, do Mariborske koč.** Na Veliki Kapi ga je zapadlo do 4 cm visoko.

— **Zveza jugoslovenskih mest.** Na seji glavnega odbora «Zveze vojvodinskih mest» v Novem Sadu, se je razpravljalo med drugim tudi o vprašanju ustanovitve «Zveze jugoslovenskih mest». Odbor je sklenil naprositi beograjskega župana, da stori v tem smislu potrebne korake.

— **Policijska šola v Sarajevu.** V Sarajevu so otvorili 4 razredno policijsko šolo za usposabljanje policijskih stražnikov. V šolo se je vpisalo okoli 60 kandidatov, med katerimi jih je mnogo, ki so dovršili 2-3 razrede srednje šole.

— **Poštno-brzojavni muzej v Beogradu.** Zveza jugoslovenskih poštno-brzojavnih uslužbencev je osnovala v Beogradu Glavni poštno-brzojavni muzej. Ministrstvo pošte in brzojava je ugodilo prošnji Zveze, da se od vseh vrst brzojavnih in telefonskih aparatov ter ostalih poštno-brzojavnih predmetov po en eksemplar izroči omenjenemu muzeju.

— **Odprtje spomenika skladatelju pesmi «Hej Slovan».** V nedeljo je bil na slavnosten način odkrit v Chižnu na Češkem spomenik skladatelju znane slovske himne «Hej Slovan», Samuehu Tomašku.

— **Slov. ak. društvo «Balkan».** Danes ob občitani uri sestanke združen s predavanjem. — Odborova seja ob 19. uri. — Odbor.

— **M. D. «Prosveta» Opčine.** Ker se bliža občni zbor, prosim vse tovariše in tovaršice, kateri so zaostali s članarino, da jo im prej poravnajo, sicer se jim vzame na občnem zboru pravica do glasovanja. — Blagajnik.

— **M. D. «Zarja» — Rojan.** Danes točno ob 20 ih sestanke hazene; eno ur pozneje sestanke dramatičnega odsaka. — Priporočila se točnost in polnoštevilitnost.

— **M. D. «Obzor».** Danes zvečer točno ob 20.30. uri redna odborova seja. Prošijo se vsi odborniki, da se seje točno in polnoštevilitno udeležijo. — Tanik.

— **Trgovski sportni krožek.** Danes točno ob 20.30 v gostilni Jadran redna seja. Pozivljajo se vsi nogometaši, da se seje gotovo udeležijo.

Spominjalte se ob vsaki priliki 'Dijaške Matice'

SPORT

SPORTNO UDRUZENJE (Službeno poročilo)

Ob udeležbi večine članic se je vršil v nedeljo 13. t. m. I. izredni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Plesničar Boris, odborniki: Pavlovič Mirko, Štok Viktor, Vitez Milan, Suman Srečko, Babič Stanislav, Naberger Ivan, Sainc Drago, Znidarič Drago.

V drugem polčasu začne igra poslati napeta, ker si hoče «Obzor» na vsak način pridobiti ravnovesje. Sledijo kombinirani nevarni izpadi od obeh strani, katere pa odbije izvršna obramba obeh čet. Nakrat oživi do tedaj nekoliko mrtva napadalna vrsta «Obzora», katera napada divje in grozeče. V tem napravi igralec «Obzora» neubranljiv strel v dobro zavarovana vrata «Sparte» te izenači s tem igro 1-1. Nato se spusti četa «Obzora» v nevarne izpade ter popolnoma nadvlada položaj ter ga obvladuje do konca igre. Od tu se je posebno izkazal vrtar «Sparte», kateri je ubranil par res nevarnih streljav. V splošnem moštvo zadovoljivo in kavalirsko, tempo igre posebno v drugem času srdit do skrajnosti. Žvižg sodnika, ki naznanja konec tekme, pušči potemtakem igro neodločeno. Občinstvo nekoliko preveč živo, vendar zadovoljivo.

— **M. D. «Obzor» — M. D. «Zarja».** V nedeljo 20. t. m. se bo odigrala na igrišču «Obzora» zanimiva tekma med omenjenima četama, katere sta naši športaj publiki dobro znani. Tekma prične točno ob 16. uri.

— **M. D. «Prosveta» Opčine** organizira za dne 20. t. m. ob 4.30 tek na 5 km. Tekmovati smeje člani Sportnega Udruženja, kateri so udeleženi za lahko atletiko. — Daria so naslednja: 1) vermeilasta svetinja; 2) velika srebrna svetinja; 3) spominška bronaste svetinje. Maksimalni čas je določen na 5 minut po prvodolsem. Vpisnina zašča 3 L. Vpisuje se 1 uro pred odhodom v gostilni Fabčić. — Proga je sledeča: Opčine — Trebče ter obratno. Odhod pri gostilni Fabčić, cilj istotam. Morebitne reklamacije naj se oddajo društvu najkasneje eno uro po prihodu. Če se najde, da kateri izmed tekačev ni udeležbe za lahko atletiko, zgubi pravico do udeležbe pri teku odnosno darilo. Nadejamo se, da nas tega dne posetijo naši atleti v obilnem številu in da bodo gledali da čim častnejše zastopajo svoje barve. — T. K.

Iz tržaškega življenja

— **Zlikovčev dan obračuna.** Nedavno smo poročali o veliki žepni tatvini, katere je bil zvrš dr. Alojz Aloj. Kakor znano, mu je neznan zlikovec izmaknil listino, v kateri je bila spravljena okrogla svotica 4800 lir. Policija, kateri je Aloj prijavil tatvino, je takoj pričela poizvedovati za žeparjem, a zaman; piček se je pač predvidno skrival. Predsinočnim pa sta dva policijska agenta slučajno naletela v ulici Cavana na mladeniča, katerega zunanost se je čudovito ujemale z osebnim popisom, ki ga je Aloj podal o zlikovcu na kvesturi. Uverjena, da se ne molita, sta agenta povabila mladeniča na policijski komisarijat v ulici Sanità, kjer se je kmalu izkazalo, da sta ujela pravega pička. Aretiranec, ki je bil spoznan za 24-letnega Josipa Giacomelija iz Vidma, je sprva trdovalno trdil, da sploh ni nikoli videl Aloja, še manj pa da bi ga bil okradel; ko so pa pri preiskavi našli pri njem ukradeno listino, ki seveda ni bila več tako dobro založena s tisočaki kakor prej, se je mladenič deloma priznal svojo krivdo, rekoč, da je listino našel, pa da se ni «spomnil», da bi jo nesel na kvesturo. Bil je seveda pridržan v zaporu.

— **Vsakdanja žrtve avtomobila.** Včeraj popoldne je neki javni avto podrl v ulici S. Piccioimini 4-letnega Alfreda Graziani, ki je pri igri pred hišo, kjer stanuje, tekal preko ceste. Ker je šofer takoj ustavil avto, je Graziani zadobil le številne praske po nogah in obrazu, ozdravljive v 6 dneh. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici, kamor je bil prepeljan z istim avtomobilom.

— **Tatovi v ljalnici.** Tržaški zlikovci so res neumorni. Kjer le morejo, bodiš v trgovini ali v zasebnem stanovanju, v kleti ali v podstrešju, se pridno udeležujejo, žalbog prepogostoma z uspehom. Predsinočnim so počastili s svojim nezazeljenim obiskom ljalniški delavnicu Hermine Cugnja v ulici Commerciale št. 15 in jo popolnoma očistili. Pobrali so veliko množino raznovrstnega perila, lasti raznih odjemalcev, vrednega kakih 7000 lir. Lastnica ljalnice je prijavila tatvino na policijskem komisarijatu v ulici Imbriani.

Vesti z Goriškega

Louska razstava v Gorici

II. V veliki predstobi v I. nadstropju je razstavljen krasno nagačen medved, ki ga je v trnovskem gozdu pred 31 leti ustrelil orožniški strahmojste Podmenik. Ta zver je bila pred vojsko last goriškega deželnega muzeja, zdaj pa se nahaja v prirodopisnem kabinetu goriškega učiteljskega. To je zadnji kosmatinec iz bližnje goriške, ki se je vsaj v koži ohranil. Zadnji lov na medvedu na Goriškem se je vršil spomladaj 1895. Takrat so bili izsledili staro medvedko z dvema mladičema. Nič manj kot 140 več ali manj hrabrih «lovecev» je oddalo nešteto streljav, a zveri ni nihče smrtno zadel, obstrelili so jih samo, pa so dolgo časa hirali in poginile v gozdu, kjer so jih poleti našli drvarji... Spomin na ta lov hrani še danes g. nadučitelj Cibej v Lokavcu, ki se je — ako se ne motim — tudi udeležil onega znamenitega lova. Ta spomin je lep — hladni jermen nekega Dunajčana, ki je v strahu pred medvedko splezal na drevo.

Jako zanimiva in bogata je zbirka kneza Schönburg-Waldenburg v dvorani št. 4, dasi ni popolna, ker knez ni maral poslati vseh trofejev, ker pričakuje ta mesec visokega gosta (pesnik Gabriele D'Annunzio) na svoje obsežno lovišče kakor tudi ital. prestolonaslednik princa Humberta, pa hoče še njima pokazati, kaj in kako se je lovilo v naših krajih. Med drugim je tu razstavljenih 20 parov jelenovega rogova z močnimi debli in lepo zajeti vejami. Pravemu lovcu in ljubitelju narave utripajo srce, ko zagleda lepo, dobru zadeto fotografijo (poleg nje se v povečani obliki) divjega petelina, ko v prvi pomladi brusi na smrekovi veji in kliče kokuši na veselo svatbo. Lepo razvrščenih je tudi okoli sto parov srnjakovih rogov, sicer pa brez posebne zanimivosti za poznavečela, ker so, kakor sem gori omenil, najlepši kosi ostali doma. V mali sobici št. 3 je zbirka strokovnih lovskih knjig brez velike literarne vrednosti, ker je pač ta vrsta književnosti v Italiji še nepopolna. Toda o tem pozneje enkrat v posebnem članku.

Dvorana št. 5 vsebuje trofeje lovskih klubov v Puli in na Reki. Prvi ima nekaj lepih redkih eksemplarjev z brionskih otokov, kjer se nudi lovcu bogat odstrel raznih piččevselivcev. Pohvalno moramo omeniti, da so vsi ti preparati umetniško in naravno nagačeni in vrhutejo lepo ohranjeni. Pogrešamo pa bogate zbirke tržaškega lovskega društva, ki razpolaga z obilnimi denarnimi sredstvi in ima v zakupu obsežna lovišča na Krasu, med temi tudi ono okoli doberdroskega jezera, kjer so zlasti pred vojsko postreljali mnogo raznovrstnih, redkih piččev. To lovsko društvo ima za svoje sestanke prostrano sobo v Zvabovi gostilni v Dutovljah, kjer se lovci še danes shajajo pri veselih «zadnjih pogonih». Ta soba je okrašena s trofejami in z umetniško izdelanimi lovskimi karikatarami. Prav škoda je, da te zbirke ni videti na goriški razstavljeni. Kakor slišimo, sta Trst in Videm že takoj od začetka nasprotovala svoj pastorki Gorici tudi v tem pogledu.

V naslednji dvorani so zbirke osobja državnih gozdnih upraviteljev v Jul. Krajini. Prav zanimive so zbirke g. Venčeslava Sprinjarja in njegovih sinov Henrika in Oskarja. Vsaj trije lovci so pravi umetniki v izdelovanju raznih predmetov iz rogova in zobov divjadične (noži, obočala itd.). V dvorani št. 7 je goriška državna gozdna uprava pod vodstvom g. inž. R. Villanija dala napraviti model gozda in lovišča po zimi. Sredi zasneženega gozda se nahajajo razne vrste jaski in senikov za preskrbovanje jelenov in srn, ko ne morejo najti hrane pod snegom, nadalje so tam solišča in napajališča, zavetišča pred razne vrste pastil in Obenem so postavljene vsaj dve divjačine, čakavolte jame za lov škodljive divjačine, čakavolte jame za lov škodljive divjačine, čakavolte jame za lov škodljive divjačine. Vrata kovita je ta dvorana zadaj razsvetljena pa električna osna so zastrta, razsvetljeva je vrata trična luč, da se ti luči, da vidiš gozd v vsej njegovi krasoli v baji lunini luči zimske noči. V ozadju so visoke planine v snegu, sneg pokriva lovske kočje, debeli sneg pokriva tlo, senike in strehe jaski; edine goste smreke ne pokazujejo sledu starke zime... Ali so pozabili na to anomalijo, ali pa je južni veter

popihnil in otresel belo odejo, a to samo z drevoja? Za starinoslovec je nad vse zanimiva dvorana št. 8, kjer je gospod Della Schiava, naš kraski rojak, razstavil bogato zbirko predmetov iz neolitske dobe. Med temi okameninami je dobro ohranjen jelenov rog, 92 cm visok in pa še en srnjakov rog, 29 cm visok. Lepa je tudi zbirka lovskega orožja od stare, dolge puske na kremen pa do moderne dvocevke.

Dvorani št. 9 in 10 sta namenjeni izdelkom iz obrtne stroke z lovskimimi motivi. Med temi imata naša Goričana Ant. Breščak in G. Modic vsak po čedno opremo za lovsko sobo, L. Braunitzer pa razne dekorativne predmete v visokem reliefu. Zdjaj pa, prijatelji moj, ko stopiš v enajsto dvorano, glavno svojo odkrij, ker tu je razstavljen Diane. Knez Windischgrätz je tu postavil svojo bogato zbirko lovskih trofejev, kakor so mogoče le na starih, fevdalnih postevih, kjer se je lov vedno smotrano gojil. Krasne, velike in dobro ohranjene kože medvedov-orjakov, volkov, srn in divjih mačk in drugih zveri so na sredni dvorane, a vrh njih stoji mlad, nagačen medved na straži. Na levi strani je obsežno lovsko orožje, tam visijo stari, dragoceni lovski rogi, ki so naznanjali začetek pogona in na koncu trobili veselo «halali». Med jelenjim rogovjem sta dva šest-najsterka iz izredno močnimi debli in vejami. Med številnimi rogovi srnjakov opazimo mnogo krasnih, lepo zajetih kosov raznih oblik. Nad staro, dragoceno skrinjo sta obsežna dva kosa, kakršnih ni bilo morda deset ne v celi bivši Avstriji. Levi je čudovito lepo razvit deveterak, z gostimi grintami od venca do vrha posut. Ni znamenati radi visokosti rogov — 28 cm — ampak radi omenjenega dejstva, da ima na levem rebri 5, na desnem pa 4 roglje. Na celi razstavi nisem našel ne enega sedmeraka, ampak samo šestereke, kar je sicer noromanja. Proti tatvini in požaru je ta izredno zanimiv kos zavarovan za dvanajset let! Desni kos je 31 cm visok šesterek, lepe ravne oblike, tako da iznaša razdalja obeh debel na vrhu le 5 cm, ves posut z gostimi grintami (ali morda lepše: z gostim biserjem, nemški «geperlt»). Zavarovan je le za borih pet sto lir. Oba srnjaka sta bila oddreljena L. 1865. Znano je, da so knez Windischgrätzova lovišča še danes bogata na divjačini in da redi v svojih prostranih gozdovih še danes okoli 20 medvedov, katerih odstrel je strogo prepovedan, da se v naših krajih stric medved ne zatre in ne iztrebi popolnoma.

Inž. R. Villani je razstavil svojo zasebno zbirko v naslednji dvorani št. 12, ki je znamenita zlasti radi tehnično-pravilnega poznamenaovanja raznih oblik srnjakovih rogov, kar je za Italijana nekaj čisto novega. Njegova knjiga, ki jo je izdal o tej priliki pod naslovom «Il Gergo venatorio» pomeni za italijansko tehniko lovskih izrazov isto, kar za Nemce njihova «Jagd-Kunstsprache». — Zanimivih navodilnih je slikar Casanega naročil jelene, srne in fazane v momentu odstrela. Te slike nam predpovedujejo kretnje od krogle ali od šber zadetih živali, tako da more lovec takoj vedeti, v kateri del telesa je zadel svoj plen. — Jelenovo rogovje, odvzeto in najdeno v gozdu, pa nima prav nikakega pomena za razstavo.

V dvorani št. 13 je razstavljeno moderno lovsko orožje, kjer so goriška trgovca V. Bonnig in Poldersig & Co., Angelin-Benardon iz Trsta in Lorenzotti Pietro iz Breście razstavila **trideset različnih** udeležba je tedaj silno vključna. Zanimiv je edinole preraz lovske puske in sestavnih delov dvocevke trvdke Lorenzotti. Vemo sicer, da je puškarska industrija v Italiji šele v povojih; radi stisnosti na mestih pa se nemške in jugoslovenske puškarske niso mogle ali pa niso hoteli udeležiti. Morda je ta del razstave tudi radi tega tako reven, ker je istočasno lovska razstava v Zagrebu. Značilno je, da nismo opazili med orožjem ni ene trocevke, ki je danes za lov na srnjake, gamze, lisice itd. najmodernejšo orožje, zlasti za onega, ki si ne more nabaviti za vsako vrst lova posebne orožja. V dvorani št. 14 je izložena obleka, čevlji, razni lovski predmeti, tedaj stvari, ki jih vidimo v vsaki taki trgovini, pa se ne bomo dale mučili pri tem.

V sodeni dvorani je idrijska čipkarska šola razstavila mnogo krasnih izdelkov z lovskega orožja, ki se jih lahko pohvalimo, da so najbolj zanimivi. Vsi izdelki so pravi umetniški delci, ki jih lahko pohvalimo, da so najbolj zanimivi. Vsi izdelki so pravi umetniški delci, ki jih lahko pohvalimo, da so najbolj zanimivi. Vsi izdelki so pravi umetniški delci, ki jih lahko pohvalimo, da so najbolj zanimivi.

skimi motivi. Umetnost idrijskih čipkaric je pa že tako pvsalozna, da je ni potrebno še posebej hvalliti. S temi izdelki se ne morejo meriti oni, ki so jih razstavljali Ursulinke in odbor gorških gospa, a hvalevredno je, da so se te poslednje tudi udeležile razstave.

V vsakem oziru je znamenita zbirka odličnega prirodoslovca in lovca gospa. Antona Bianchi-ja iz Ajdovštine. Ta zbirka je nekaj čisto posebnega in ima tem večjo vrednost, ker je g. Bianchi vse razstavljene trofeje odstrelil sam in jih umetniško nagatil. Kar se seli in živi ob Vipavi, po ajdovskem polju, na Šturski gori, po trnovskem gozdu je v tej zbirki v izvrstno ohranjenih preparatih zastopano: divji petelin, divja kokos, leščarka, jeberica, prepelica, skvali jereb, vse vrste divjih zrac in drugih močvirnikov, golobje, roparice Hd. Znamenita je ta zbirka tudi radi tega, ker vsi ti preparati nosijo poleg latinskih tudi izvorno slovenske zootehnične izraze. — V isti dvorani je na eni steni zasebna zbirka gosp. nadučitelja E. Cibeja iz Lokavca, ki se isto tako odlikuje po izvornosti in lepoti trofeje.

V dvorani št. 17 so gorški lovci razstavili svojo zbirko, ki pa ni jako obsežna, kar je pač umljivo, ako upostevamo, da miče ne da najboljših trofejev v družstveno sobo, ampak jih obdržati zase. Krasen je dizorama — pogled na triglavsko pogorje — ki ga je naslikal in postavil Goričan g. E. De Fiori. Slikovito so postavljene nekatere živali med pogorje.

V poslednji dvorani je zbirka posebnih razstavilcaev, med njimi so tudi vrli črnovrški lovci. To so v kratko povedano, zanimivosti te prve lovske razstave na itali. ozemlju. Prihodnje pomeno še kaj o razstavljanih živi divjadi, o streljanju na golobce, ki se je vršlo preteklo nedeljo, o razstavi lovskih psov dne 15. t. m. in še marsikaj drugega.

— **Nova obrtna šola v Gorici.** Letos bosta otvorenja I. in II. razred deske obrtne šole za dnevni pouk, ki je razdeljena v dva oddelka: I. za mehanike, II. za mizarje. Sprejemajo se vsi dečki, ki so dopolnili 13. leto starosti in ki so dovršili III. razred meštanske ali kakde druge enakovredne šole. Drugi, ki nimajo te predizobrazbe, bodo morali položiti sprejemni izpit. Doba učenja traja tri leta. Tedenski učni urnik je razdeljen na 24 ur teoretičnega pouka in 24 ur praktičnega dela v delavnicah, ki so priključene zavodu. Solnina znaša 30 lir letno, toda ubožneši in pridni gojenci je bodo lahko oproščeni. Vpisovanje se bo vršilo do 18. oktobra t. l. Vse tozadevne natančnejše informacije daje ravnateljstvo šole v Gorici, Va. Croce št. 3, in sicer vsak delavnik od 9.—12. in 16.—19. ure.

ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV V GORICI.

— **Sveto pri Komnu.** Agлно društvo „Draga“ v Svetem je ponovno pokazalo svojo silo in voljo za kulturno delo v svojem kratkem življenju. Preteklo nedeljo 13. tm. smo imeli priliko videti pozhrtvovalec „Draganov“ in dali so nam prilžnost, da jih sodimo po njih delu.

Ker je t že drugi nastop, zato naj mi bo dovoljeno, da podam na tem mestu strojno kritiko, kot je bičana pri pedoželskih prirreditvah. Prirreditelj naj ne smatrago tega kot izraz nezadovoljstva in omalovaževanja, marveč kot pouk in blaghoten nasvet. Sicer se v podrobnosti ne bom spušéal, mi bi bilo preobširno.

Veseloigra v dveh dejanjih „Ga. Kordula“ žalibog ni prišla do pravega izraza, čeravno je stvar čedna in jako zabavna, ako je podana boljše in natančnejše. Skozi ves čas je vladala nesigurnost. Glavni vzrok je pač ta, da niso bile vloge dobro nastudirane in maščevalo se je tudi to, da niso imeli igrali zadostno skupnih vaj. Kretanje na odru je bilo okorno, prepocasno, igranje monotono in brez življenja. Poseči pa moram tudi za kulise; precejšnja krivda leži tudi na strani suferija, ker je, kakor sem mogel opaziti na obrasih igralce, bilo suhiranje pretiho in je zaostajalo. Sicer pa je ozirom na razmere in pičli čas igra dobro izpadla Maske dobre.

Druga veseloigra: „Zupanova Micka“, pa me je res presenetila. Micka je izvršila svojo nalogo razen par pomankljivosti lahko rečem, izborno. Njena lepa in različna izgovorjava kakor tudi mimika je bila pač občudovana vredna. Ljudem je posebno ugajala njena dedva z avbo. Njen oče zupan Jaka kakor tudi Mickin ženin Anže Hudoba sta v splošnem ugajala. Igrala sta — resnično življenje. Zlahnji gospod, njegov prijatelj in zapiti pisar so rešili nalogo povoljno, a njih igra bi gotovo prišla do spalnešega učinka, ako bi imeli oblike primerne za zlahitne gospode. Mlada vdova dobra. Maske dobre, le oče zupan premalad.

Ne maram delati krivice nikomur. Veseloigra „Ga. Kordula“ je mnogo težavnejša nego „Zupanova Micka“ zato, ker pri njej mora biti tempo igre hiter in živahen. Dialogi se v splošnem morajo vrstiti zaporedoma, ne sme pa pri em trpeti izgovorjava posebno pa če se igra na odprtem. In v Svetem so igrali na odprtem, a smola povuži še ni ta, da je bil veter ki je odnašal glasove v nasprotno smer. Zato ne zaslužio igralke in igralci pri „Gospoj Korduli“ nič manjše pohvale kakor oni pri „Zupanovi Micki“.

Komenski „Pevski zbor“ je nastopil z pesmijo: „Naša zvezda“, ki pa ni bila na visku,

ugajala je pa zelo druga pesem tj. „Milada“, ne Milajda.

Med pavzami je igral domači godbeni zbor na pihala. Tudi ta nas je presenetil posebno z enim komadom, za kar je žel od strani prisotnih pohvalo.

Po prirreditvi je bil ples v zabavo prirrediteljem. Uspeh prirreditve je bil moralno prav dober. Upam da tudi gnotno ni zaostajal za tem. Pri prirreditvi, kakor tudi po tej ni prišlo do nikakega incidenta, nasprotno, bili smo vsi prav dobro razpoloženi.

Društvu „Draga“ ključemo: Le po tej poti naprej in ne ustraši se zaprepl! Upam, da v kratkem stopiš ponovno na plan, da pozabimo par uric vsledenje skrbí: vam mladina in pozhrtvovalem igralcem in igralkam pa hodi ta prirreditev v spodbudo. Skušajna vas je zaenkrat poučila, ker ste spoznali, kaj je vse potrebno za take nastope. Ne zabite na suferija in izbirajte ga istodobno z razdeljevanjem vlog, da bo dana tudi njemu možnost se izpolniti!

S.—a.

Iz tržaške pokrajine

— **Iz Nabrežine:** Tukajšnje mladinsko društvo priredi v nedeljo, dne 20. t. m. v dvorani gostilne Tenice veselico s sledočim sporedom: 1. Simon Gregočič: „Samo“ deklamacija. 2. „Štefko in Matko“, veseloigra v 3 dejanjih. 3. „Stara Fana“, dvospev. 4. „Kaznovani saljavec“, igra v 1. dejanju. 5. „Mlatic“, četveropev.

Začetek ob 4. uri popoldne. — Vstopnina: Lir 1.—. — I.—III. sedeži 2.— L. IV. itd. po 1 liro.

Prostovolni darovi se hvaležno sprejemajo. Na obilno udeležbo vjudno vabi — Mladina,

Vesti iz Istre

Jelšane. Dne 8. t. m. je priredilo naše marljivo društvo „Sloga“ vrtno veselico, ki je prav dobro uspela v moralnem kakor tudi v materialnem oziru. Na sporedu je bila Nučičeva igra „Navaden človek“, ki je bila zelo srečno izbrana in ji je občinstvo sledilo z velikim zanimanjem. Igralci, katerih je večina nastopila prvič na odru, so častno rešili svojo nalogo. Sledilo so tri koncertne točke izvajane po tamburaškem zboru, ki so zelo ugajale. Lepa slika se je nudila gledalcu, ker so vse tamburašice nastopile v narodnih nošah. Med posameznimi točkami in pri prosti zabavi so udarjali pridno tamburaši iz Pasjaka.

Mnogo truda in pozhrtvovalec je stala ta veselica naša dekleta in mladenčice; naj jim bo v zadoščenje lepi uspeh in zavest, da v polni meri vrše svojo dolžnost.

Znanost in umetnost O siuhu in vonju žuželk

Prijetni so pozni poletni večeri na deželi. Neznosna vročina dneva pojenjuje, večerne vetrove pa, ki bi bili morda že prehladni, ogreva izžarjavajoče kamenje, ki ne more kakor zelenje ohraniti v sebi nabrane solneche toplote. Ptice petje se ne sliši v tem času in pesniki bi rekli, da je večer „tih“, toda...

„Črk, črk, črk; črip, črip, črip cik, cik“, in tako dalje vse polno brnečih glasov prihaja k nam od polja in travnikov. Tako prepevajo različne žuželke, ki so tekem dneva dremale.

Velika zelena koblica, skrita med zelenjem trnih listov, drgne z dnom vrhnega levega pokrivala kril ob dno desnega pokrivala. S tem proizvajata pesem ljubezni tihih samici, ki se skriva kdove kje v bližini. Na poseben način sta sestavljeni pokrivali, ki proizvajata svoj značilni glas. Z močnim povečalom bomo opazili na levem pokrivalu nekoliko izbočeno žilo, ki je posuta z drobcenimi zobčki. Na desnem pokrivalu bomo pa našli okroglo, steklenasto pego, ki je obdana tudi z izbočenimi žilicami. Ob te žilice drgnejo zobčki levega pokrivala in povzročajo tresenje mretnice na sredi in to tresenje je vir cvrčnega glasu.

Druge koblice imajo na velikih nogah (ki so namenjene za skakanje) take zobčke in s temi drgnejo potem ob žilice ob mretnici. Glasbeni instrument črčkov je sestavljen približno tako kot pri zeleni koblici. Razlika je le ta, da se nahaja na prvem ali srednjem krilu in da so zobčki po obliki podobni črkam U.

Skržati, ki prepevajo po dnevu sredi najhujše vročine in nimajo za serenade nikakega smisla, imajo svoj glasbeni aparat skrit na spodnji strani zadka. Glasbeno mretnico povsvoj volji lahko napnejo ali puste ohlapno in z brzim napejanjem in popušanjem te mretnice povzročajo svoj brneči glas, ki je tako močan, da ga slišimo kilometer daleč.

Vse žuželke seveda nima glasbenih aparatov in le malo jih je med milijoni poznanih, ki bi moge napravljati kak izrazit zvok. Toda če so že tu žuželke, ki „godejo“, morajo brez dvoma imeti kak organ, s katerim to godbo tudi slišijo. Dokazano je bilo, da mnogotere žuželke moškega spola, ki proizvajajo svoje značilne glasove, vzbujajo pri samcih nekako zanimanje, nekak nemir z njimi. Na vsak način morajo imeti samice neke ušesa, s katerimi slišijo.

V prejšnjih letih so tisti, ki so se zanimali za življenje v naravi in ga proučevali, mislili,

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz rušćine prevedel Ivan Vouk.

Naslednjega dne se je resno lotil svojih opravkov. S pomočjo starega in udanega mu oskrbnika je kmalu odkril zlorabe, krivce je odvolil in vse je bilo zopet v najlepšem redu. Tudi ni pozabil vjudnostnega dolga, zato se je odpeljal z Valerijo v Pavlovski k Bakulinovim, obdedoval je pri Anatoliju in posetil nekatere sorodnike. Slučaj je nanesel, da se je srečal tudi z nekaterimi znanci, in ker je „sveto“ vedno prizanesljiv napram milijonarjem, so „ljubeznivi“ ljudje popolnoma pozabili na svoje neblagohotne obdolžitve in vzdevke, s katerimi so obsipavali barona pred njegovim odhodom v Indijo.

Najhujši kričači so postali stajši od meda, bili so v sedmih nebesih, ko so zopet videli „dragega“ Pavla Borisovića, in prišli so k njemu brez najmanjše zadržge, kakor da se ni nič zgodilo. V globini svoje duše je baron čutil odpor proti njim, vendar pa je dobrodušno sprejmal goste in tudi Valerija je morala isto storiti. V svojo zabavo je baron priredil laboratorij in knjižnico, kjer je porazmestil vse dragocene knjige, ki jih je prinesel s seboj in ki mu jih je daroval gospod Zerald.

Na zunaj je zadobilo vse običajni videz, kakor je bilo pred njegovim odhodom, izvzemši posebanje in sprejemanje, zakaj mladi par ni prijel domačih večerov in je malo zabajal v družbo; sprejemala sta mnogoštevilne obiske samo čez dan. Stal z družbo in njenimi nerednimi navadami je bil baronu zopr, zakaj vzbujal je v njem prejšnjega človeka in mu je najljubša polje vaditi svojo sposobnost v pobjanju „človeške zveri“. To je bila naloga, ki mu je naložil gospod Zerald. Barona pa ni niti od daleč sumil, da je privabljala goste v njegovo hišo koprneča radovednost in da so na njegov račun šle okrog najbolj neverjetne govornice.

Povzročitelj teh govoric je bil mornar, ki se je vozil z njim na isti ladji. Slučajno je srečal barona in se spomnil na zagonetni dogodke ob času nevihte. Tajno je pripovedoval, da je Roterskič mogočen čarodej, ki je pomiril strašni vihar in z magičnimi silami podelil ladji neverjetno brzino. Te čudovite povesti so napravile velik vtis in nekateri slučajni odravčevje, ho je bila kakšno hrupanje, je za bolj strahla zvesto, vendar in občudovanja.

da se ušesa nahajajo na glavi in da so to najbolj tipikalne. Danes je pa postalo znano, da so ušesa lahko tudi kje drugje na telesu in da nima glava izključne pravice do njih. Črčki in zelene koblice jih imajo naprimer na svojih prvih nogah. Druge koblice jih imajo na strani prvga obročka zadka. Take slušne mretnice so izrazito vedne in se najdejo pri vseh žuželkah, ki proizvajajo glasove. Glasovni samcevi pa so za nje glasba, podobna ljubezenski pesmi, s katero se bodisi prikupujejo samici ali jo pa vabijo k sebi.

Toda mnogo večji del je žuželk, kakor že rečeno, ki ne morejo napravljati nikakih glasov in tudi ne slišijo glasov. Mravljje spadajo na primer k tem. Te vrste žuželk si pomagajo z vonjem. Vsak pozna hrčče govarje, ki jih najdemo pod črkami živali, kjer marljivo kopljejo in vrtajo v zemljo toliko časa, da jih spravijo „pod ružo“. Govorijo zavobaje mrto žival na zelo velike deljave isto večjo za modrobarvne krošče govarje. Nekaj hrččev smatra za najboljša sladica na svetu posebno vrsto gob, ki rastejo samo pod zemljo. Za človekovo oko ali vonj ni nikakega znamenja na površju zemlje, po katerem bi spoznali, kje ravno rastejo te gobe. Omenjeni hrččev je priletel po zraku kdove od kod, pa se nenadoma spusti na tla in se zavrti v zemljo. Ko bruska z njim najdemo spodaj take gobe, ki nimajo za človekov nos nikakega duha.

Kakšen je organ vonja pri žuželkah, je zelo težavno povedati. Na splošno se sodi samo, da se nahaja nekje na tipalkah in da se tam nahajata tudi organ okusa — vsaj pri nekaterih. Obadva organa sta si tako zelo podobna, da ju je zelo težko ločiti, pravilo pa velja vsakakor, da je, če najdemo tak organ v ustih ali v neposredni bližini njih, gotovo organ okusa.

Najvažnejše in najnavadnejše žuželke, ki jih privabi vonj, so metulji in muhe. Francoz Fabre, eden najboljših naravoslovcev, je opazoval neko vrsto ponočnih metulčkov (vešč), ki so v njegovem kraju zelo številni. Njihovo znanstveno ime je „Gastropacha curcus“. Trejni dan potem, ko se je samica tega metuljčka ločila iz stanja bube, je šedeset samcev frkalo okoli okna, kjer jo je Fabre imel zaprt v mali žičnati kletki. Ko je kletko oddaljil od okna štiri ali pet metrov, je vse ostalo pri starem, samci so jo še vedno občutili. Fabre je dvomil, da bi bil duh samice, ki ga on sam ni občutil popolnoma nič, privabil samce k njej. Ko je samica zaprl v neposredno skatljivo, ni bilo samcev blizu, pojavili pa so se takoj, čim jo je izpostavil prostu. Potem je poskušal uničiti njen duh z naftalinom, obiljkovim disulfidom, petrolejem in tobačnim dimom. Samico je nato skrtil na okno pod poveznjeno posodo, nekoliko piska pa, na katerem je prejel počivala, je postal v notranjosti sobe na mizo. Ko je odprl okno so priplavali metuljčki, leteli čez samico in posedli jo pesku. To je dokazovalo, da samice, ki je dišala po tujih vonjih, niso občutili ali je niso spoznali, spoznali so pa njen vonj na pesku, po katerem je letela.

Jasno je torej, da oddaja samica iz sebe poseben vonj, s katerim privabi samce k sebi. Poskus z drugimi vrstami je privedel do sličnih rezultatov. Značilno dejstvo je pa v tem, da človek ne more zaznati takega vonja žuželk na noben način, ki je pa vendar dovolj močan, da ga začujajo samci na daljavo enega kilometra. Nekateri znanstveniki pojasnjujejo to s tem, da so tiste tvarine, ki jih občuti človekov nos, sestavljene iz delcev, ki plavajo v zraku. To se pravi, da dišična cvečlica oddaja v zrak svoje dišične olje, ki ga človeški nos pri vdihanju vjame in občuti, čeprav ga je neskončno malo. Samica žuželk pa ne oddaja delcev dišične tvarine ampak nekatere valove slične svetlobnim in te da občutijo potem samo samci njenega rodu. Toda tudi to je le domneva, neovrgljive resnice ne poznamo še.

F. M.

Kaj je toča in kako nastane

Toča, ta ledena šiba iz oblakov, je tudi letos — kakor vsako leto — napravila po nekaterih krajih neprecenljivo škodo. Iz tega bi lahko rekli, da je poznamo le predobro in predobro vemo, kaj da je. Navzlic temu je toča še vedno ena izmed naravnih skrivnosti, ki še ni docela pojasnjena.

V letu 1907 je toča temeljito pregrahjala rebra lepemu polju v vremski dolini, da so bili vsi tedanji pridejki v teku nekaj minut popolnoma uničeni. Toča je bila tedaj debela kot breskve. Ob zaključku vojne je toča onearečila vas Suhorje nad Reško dolino. Bila je tako silovita, da je pobila nad en vagon strešnih opele.

Zelo debela toča doseže velikost srednje debele pomaranče. Jasno je, da tako debeli izstrelki iz oblakov naredijo včasih škodo, ki je obodna vognemu opustošenju. Zgodilo se je, da se je taka toča usnila nad mesta in pobila na tisoče in tisoče sip; stekleni cvetličnjaki so izgledali, kakor da je počila v njih bomba. Strehe avtomobilov so bile preluknjane s tako lahkoto, kakor da so iz papirja. Manjša, kot oreh debela ledena zrna, ko so padla na zemljo, so se zarila vanjo celo petnajst in več centimetrov globoko. Pri opazovanju velikih toč so videli, že padali velike kepe iz skupaj zmrzlih manjših zrn; njihov premer je gotovo dosegel petnajst centimetrov, zmeriti jih pa ni bilo mogoče, ker so se ob padcu na tla razletele. Tako velika masa ledu, če pomislimo na brzino, s katero pada, bi mogla ubiti celo človeka, kajti prav nič nenavadno ni, če na demo po hudi toči marjše živali mrtve. Pri nas se ob času take uime marsikdo tolaži s pečenko zajca, ki ga je po toči našel ubitega na poču.

Pozamezna toča (zrna) je podobna precej sneženji kepji, namočeni v vodi in potem zmrazjeni. Oblika nekaterih je okrogla, ovalna ali podobna hruški, druge se pa zapet robote in brez simetrične oblike. Če trdo ledeno zrno razcepimo v dve polovici, bomo na preseki opazili, da ima na sredi trdo ledeno jedro, okoli tega pa tanke plasti ledu in vmes snega. Čim debelejša je toča, tem več je takih plasti. To bi dokazovalo, da se toča stopnjaema gradi in ne nastane v hipu.

O postanku toče je več teorij, ki so si veli ali manj v navzkrižju. V splošnem pa meteorologi najbolj soglašajo z naslednjo: Kapljice vode v spodnjem delu rohnicega oblaka, da se na IV. strani.

katere pada, bi mogla ubiti celo človeka, kajti prav nič nenavadno ni, če na demo po hudi toči marjše živali mrtve. Pri nas se ob času take uime marsikdo tolaži s pečenko zajca, ki ga je po toči našel ubitega na poču.

Pozamezna toča (zrna) je podobna precej sneženji kepji, namočeni v vodi in potem zmrazjeni. Oblika nekaterih je okrogla, ovalna ali podobna hruški, druge se pa zapet robote in brez simetrične oblike. Če trdo ledeno zrno razcepimo v dve polovici, bomo na preseki opazili, da ima na sredi trdo ledeno jedro, okoli tega pa tanke plasti ledu in vmes snega. Čim debelejša je toča, tem več je takih plasti. To bi dokazovalo, da se toča stopnjaema gradi in ne nastane v hipu.

O postanku toče je več teorij, ki so si veli ali manj v navzkrižju. V splošnem pa meteorologi najbolj soglašajo z naslednjo: Kapljice vode v spodnjem delu rohnicega oblaka, da se na IV. strani.

katere pada, bi mogla ubiti celo človeka, kajti prav nič nenavadno ni, če na demo po hudi toči marjše živali mrtve. Pri nas se ob času take uime marsikdo tolaži s pečenko zajca, ki ga je po toči našel ubitega na poču.

Pozamezna toča (zrna) je podobna precej sneženji kepji, namočeni v vodi in potem zmrazjeni. Oblika nekaterih je okrogla, ovalna ali podobna hruški, druge se pa zapet robote in brez simetrične oblike. Če trdo ledeno zrno razcepimo v dve polovici, bomo na preseki opazili, da ima na sredi trdo ledeno jedro, okoli tega pa tanke plasti ledu in vmes snega. Čim debelejša je toča, tem več je takih plasti. To bi dokazovalo, da se toča stopnjaema gradi in ne nastane v hipu.

O postanku toče je več teorij, ki so si veli ali manj v navzkrižju. V splošnem pa meteorologi najbolj soglašajo z naslednjo: Kapljice vode v spodnjem delu rohnicega oblaka, da se na IV. strani.

katere pada, bi mogla ubiti celo človeka, kajti prav nič nenavadno ni, če na demo po hudi toči marjše živali mrtve. Pri nas se ob času take uime marsikdo tolaži s pečenko zajca, ki ga je po toči našel ubitega na poču.

Pozamezna toča (zrna) je podobna precej sneženji kepji, namočeni v vodi in potem zmrazjeni. Oblika nekaterih je okrogla, ovalna ali podobna hruški, druge se pa zapet robote in brez simetrične oblike. Če trdo ledeno zrno razcepimo v dve polovici, bomo na preseki opazili, da ima na sredi trdo ledeno jedro, okoli tega pa tanke plasti ledu in vmes snega. Čim debelejša je toča, tem več je takih plasti. To bi dokazovalo, da se toča stopnjaema gradi in ne nastane v hipu.

O postanku toče je več teorij, ki so si veli ali manj v navzkrižju. V splošnem pa meteorologi najbolj soglašajo z naslednjo: Kapljice vode v spodnjem delu rohnicega oblaka, da se na IV. strani.

MALI OGLASI

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govorilno slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

SLUŽKINJO, pridno, zmoglo vseh domačih del, dobro kuharico, z znanjem nemškega ali italijanskega jezika, z dobrimi spričevali sprejme mala družina v Via Valdirio 29 vrata 6. 1292

BABICA, avtorizirana, diplomirana sprejema noseče. Adele Emerschitz-Sbaizero, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica) lastna vila, telefon 26-64. 1277

2 KOČLIJ Landauer in kolesej, v dobrem stanju, se prodata po izredno nizki ceni. Descovich & Comp, Fiume (Reka) zaloga železmine. 1287

MED pomladanski in gorski iz znanega koroškega čebelnaka, prodaja kljub slabi letini po najnižjih cenah trgovec L. Cerne, Via Giulia 84. 1307

STENOGRAFINJA in strojepiska, izveščana v slovenskem, italijanskem in po možnosti tudi v nemškem jeziku se išče. Ponudbe na: Carlo Grego, Trst, Centro poštini predal 325 1308

SLUŽKINJA z dobrimi spričevali, sposobna vseh del, išče službo pri majhni družini. Via Girolamo Muzio, stopnjišče E II. vrata 13 1309

10 NOVIH mlecarskih vrčev po 25 in 30 l. prodaja Gospodarska zadruga v Avčah, proti 15 odstotnomu popustu. Cenjene ponudbe na zadrugo, Avče pri Kanalu. 1310

KROMPIR, vsako množino, kupim po 65. Spincić, Via Madonnina 4. 1311

Tvrdka GIUSEPPE SPECHAR

TRST, Via S. Caterina št. 7 (Piazza Mazzini)

naznanja svojim odjemalcem, da je prejela veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske obleke. — Najlepše in zadnje novosti po konkurenčnih cenah. Specijaliteti angleškega in češkega blaga.

Velika izbora Paletots, površnikov, dežnih plaščev, izdelanih oblek in telovnikov fantazija. Sprejemajo se naročila po meri 45

Ljubljanska posojilnica

registrovana zadruga z omejeno zavezo Ljubljana, Mestni trg št. 6

Hranilne vloge na knjizice in tekoči račun obrestuje najugodnejše

Posojila daje le proti popolni varnosti na vknjižbo in proti dobremu poročstvu (65)

Borzna porodila.

DEVIZE: Trst, 16. sept. Amsterdam od 980.— do 1600.— Belgija od 116.— do 109.—; Pariz 115.— do 115,75 London od 117,75 do 119,25; New York od 24,40 do 24,55; Španija od 355.— do 365.—; Švicca od 472.— do 476.—; Atene od 35.— do 35,50; Berlin od 689.— do 690.—; Bukarešt od 10,75 do 11,25; Brno od 72,25 do 73.—; Ogrska od 0,0135 do 0,0145; Dunaj od 310.— do 350.—; Zagreb od 48,50 do 44.—

VALUTE: Trst, 16. sept. Avstrijske krome od 0,0336 do 0,0360; dinarji od 43.— do 43,75; dolarji od 24,30 do 24,50; novci po 20 frankov od 92.— do 98.—; šved. šilling od 118,50 do 119,25.

Bančijske obveznice 71,50. Zričih 16. septembra. Italija 21.114; London 26.114; Pariz 24.437; New-York 5 181; Beograd 8224.

Podri neizmjerne žilnosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm pretužno vest, da je naša nad vse ljubljena mati, sopraga, stara mati, sestra, svakinja, tašča **Karolina Caharija vd. Tance** po mušni bolezni v 68. letu svoje dobe, danes Boga vdaro, zatisnila svoje oči. Zemski ostanki ljubljene pokojnice se bodo prepejali v petek, dne 18. septembra t. l., ob 9. uri predpoldne iz mrtvačnice mestne bolnišnice v domačo vas, kjer se položijo k večnemu počitku. NABREŽINA, 16. septembra 1925.

MLADA GOSPODIČNA želi dopisovanja v svrhu ženitve z značajnim gospodom srednjih let. Prednost imajo uradniški ali trgovi. Dopisi naj se pošljejo na upravnništvo po „Blaga“ 1312

BABICA, diplomirana, sprejema noseče na dom. Madonnina 10/II. 1313

SOBA, polna vrata, naročena L. 4500.— se prodá radi pomožkanja stanovanja za L. 3000.— Via dell'Istria, 72, Gostilna. 1314

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULANORIJ Trst, Via Sette fontane št. 6 od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure Ljudske cene. 662 Ljudske cene.

Velika skladišča POHIŠTVA dunajskega, navadnega in luksuznega v velikanski izbori in po konkur. cenah Na debelo Na drobno **R. CAMPONOVO** Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

JAKOB BEVC urarna in zlatavna Trst, Campo S. Giacomo 9 Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krene plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (650)

Tvrdka GIUSEPPE SPECHAR TRST, Via S. Caterina št. 7 (Piazza Mazzini) naznanja svojim odjemalcem, da je prejela veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske obleke. — Najlepše in zadnje novosti po konkurenčnih cenah. Specijaliteti angleškega in češkega blaga. Velika izbora Paletots, površnikov, dežnih plaščev, izdelanih oblek in telovnikov fantazija. Sprejemajo se naročila po meri 45

Ljubljanska posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo Ljubljana, Mestni trg št. 6 Hranilne vloge na knjizice in tekoči račun **obrestuje najugodnejše** Posojila daje le proti popolni varnosti na vknjižbo in proti dobremu poročstvu (65)

Valerija pa je od svoje strani čakala izraze ljubezni, prebujenja prejšnjih strasti in ni prav nič cenila njegovega potrpljenja z njo. Niti od daleč se ji ni pozdevalo, koliko je stala Pavla ta potrepljivost; on pa je vedel, da mu je baš pri ženi začeti svoje poslanstvo sprave in dobro

oblaka vjame brzo dvigajoči se zračni tok in jo odnese v višino. Tam se zgosti in deloma zmrzne in ko doseže višino od dva do tri tisoč metrov, zmrzne kapljica popolnoma in nabira na svojem površju snežene kristale. Ko se zrnce reši dvigajočega toka, pada na zunanji strani slednjega proti zemlji, dokler pride v okrožje tekočih kapljic. Tu se na njem nabirajo vodni hlapci, ki vsled mrzlotelne jedra zmrzujejo na njem sproti. Ako se zgodi, da pada sedaj na tla, je te velikosti zrnce le neskladljiva sodra, a preprostoma se pa zgradi, da taka zrnce pograbijo drugi zračni tok, ki gre kvisku, proces se ponovi in zrno je debelejšje za eno prej omenjenih plasti. Po številu plasti bi potemtakem mogli sklepati, koliko poti je zrno napravilo navzgor in navzdol, preden je padlo na zemljo.

Zračni navpični toki so vedno pred nevihtnimi oblaki in nikoli za njimi. To dejstvo zopet pojasnjuje, zakaj se teška toča vsuje najprej sruha, zakaj začne padati dež pozneje in zakaj ni toče nikoli po nalivu. F. M.

«Vedež» za leto 1926. Te dni je izšel v zelo čedni žepni obliki znani in splošno priljubljeni narodni štokin koledar «Vedež 1926», ki je dosegel s tem letom svojo desetletnico. Poleg koledarja najdemo v njem zelo zanimiv, na devetih straneh pisani sestavek dra. Dioniza Godine «O kolkih in davkih». Koristen je nadalje pregled poštinskih pristojbin in skrbno pripravljene seznam semjov Julijske Krajinje. Zelo hvalevreden je tudi kazipot po Trstu, kjer ne najde naš v Trst prihajajoči človek samo naslovov državnih, občinskih in drugih privatnih uradov, ampak tudi naslove konzulatov tujih držav. Dodan mu je tudi kazipot po Gorici. Ferdo Kleinmayr je posvetil našemu pokojnemu zaslužnemu narodnemu in kulturnemu delavcu J. Štoki, ki je ustanovil znano knjigarno J. Štoka v Trstu, daljši članek. Je v njem še mnogo zanimivih sestavkov, ki zanimajo ob vsaki priliki. Na koncu je pridodan obešen beležnik, ki bo vsakemu prav prišel. Priporočamo našemu občinstvu, naj pridno sega po tem koristnem žepnem koledarju, ki je potreben že samo radi dr. Godinovega sestavka «O kolkih in davkih». Dobi se lahko v vseh knjigarnah in tudi v založništvu knjigarne J. Štoka v Trstu.

«Ljubljanski Zvon». Izšli sta združeni 8. in 9. številka «Ljubljanskega Zvona» z naslednjo vsebino:

1) J. Kelemina: Oblika pesniškega umotvora. 2) Jus Kozak: Septeter. 3) Louis de Camoes - A. Debeljak: Sonetje ljubezni. 4) dr. Ivan Prijatelj: Dostojanstvo. 5) Tine Debeljak: Ljubavna. 6) Aischylos - Fran Bračič: Agameumon. 7) L. A. Krylov - B. Vdovič: Labod, škuka in rak. 8) A. Debeljak: Luis de Camoes. 9) Angelo Cerkevnik: V vrtincu. 10) Jernej Jereb: Suženj demona. 11) Anton Novčanin: Maitre bourcau. 12) Giovanni Papini-Karlo Kocjančič: Walt Withman. 13) Književna poročila. 14) Kronika.

— Pevska vadnica, teoretično-praktična vežbanka za pevske zbere. I. del: Enoglasje. Prirčič in «Zvezi slovenskih pevskih zborov» posvetil France Marolt. Izdal in založil «Pevski zbor Glasbene Matice» v Ljubljani 1925.

Prav dobra in zelo praktična vežbanka, ki bo dobro došla vsem pevskim zborom, ki se hočejo dvigniti nad povprečnost navadnih pevskih zborov. Novejša slovenska glasba ima nove smerice, nove naloge in nove izraze. Po starem načinu petja po posluhu ne pridemo nikamor naprej. Nove skladbe zahtevajo novo šolo. Dober pevec mora gladko brati note in zadeti tudi težje intervale, mora si izveždati ritmični čut, da bo kos svoji nalogi — izražanju čustva, ki je smoter res umetniškega muzikalnega izvajanja. Knjiga je tako le razdeljena: a) Ritmične vaje. b) Intonacijske vaje (dintonika). c) Diktat. Zraven še: Osnovna načela in metodična navodila o tehniki petja. Snov pričujočera prvega dela obsega 28 tednov in zahteva tedensko tri po pol ure, ki se pa dajo združiti v poludružno uro na teden (kakor pri Zboru Glasbene Matice v Ljubljani). Prve pol ure ritmične vaje; druge pol ure intonacijske vaje in tretje pol ure diktat.

Knjiga obsega 180 strani v velikem formatu. Cena ni navedena. Pevsko vadnico prav tople priporočamo.

— Dr. Fr. Zbaničnik: Žrtve. Povest. Prosveti in zabavi 10. zv. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Str. 180. Cena brošurni knjigi Din 24, vezani v celo platno 34, poštnina Din 2 več.

«Tiskovna zadruga» v Ljubljani razpošilja pravkar 10. zvezek leposlovne zbirke «Prosveti in zabavi», ki obsega dr. Zbaničnikovo povest «Žrtve». Dejanje svoje velezanimive povesti je zajel pisatelj iz resničnega življenja v Sloveniji, ko je bila moč slovenske ljudske stranke na vrhuncu in ko je bilo politično življenje najbolj divje in sirove. Kot leposlovec je objektivno stigmatiziral izrodke v taktatnem slovenskem političnem življenju in pokazal njih zle posledice.

Povest «Žrtve» ima torej resnično zgodovinsko ozadje, a pisatelj se ne omejuje le na gole zunanje dogodke, nego gleda tudi v dušo oseb, ki nastopajo bodisi kot napadalci bodisi kot napadalcu bodisi kot njihovim žrtvam. Glavne osebe so bojevit župnik in župan na eni ter poštni mizar in njegova naivna pobožna hči Manica na drugi strani. Spriču tragedije, ki jo doživita oče in hči, ki sta naslikana z veliko ljubeznijo in v vseh duševnih borbah, je vse drugo dejanje skoraj postranskega pomena.

Povest «Žrtve» je pisana jako spretno ter v prav lepem slogu in jeziku.

Gospodarstvo. Stanovanjska kriza

Znano je, da je v vseh državah, ki so se udeležile svetovne vojne, nastala takoj po vojni huda stanovanjska kriza. Glavni vzrok te krize tiči pač v dejstvu, da se je v zstopom-

telih držav v vojno ustavilo vse zidanje stanovanjskih hiš, prebivalstvo pa je kljub temu naraščalo; žrtve svetovne vojne ne prihajajo v tem oziru skoro niti v poštev, ako morda izvzamemo Francijo, ki je zgubila 1.500.000 ljudi. Francija je namreč žrtvovala 1.500.000 ljudi in njeno prebivalstvo je danes skoro stabilno ali vsaj ne raste, kakor prebivalstvo v drugih državah. Drugi vzrok stanovanjske krize v večini mestih pa je takozvani «urbanizem», to je vedno bolj naraščajoče prihajanje prebivalstva z dežele v mesto. To gibanje je naraslo posebno po vojni. Človek, ki je v vojni toliko trpel, išče danes večje zabave, hoče nadomestiti to kar je med vojnjo zamudil Vzroki «urbanizma» tičijo dalje tudi v gospodarskih razmerah. Moderno industrija je otvorila že cela delavska središča, ki so že prava mesta.

Umevno je, da si skušajo vse prizadete države na vse načine zmanjšati to krizo. Kajti v nekaterih državah je kriza tako velika, da ne gre več za vprašanje večje ali manjše možnosti nekaterih družin, ampak za vprašanje obstoja celih slojev, posebno delavskega in uradniškega. S stanovanjsko krizo se ogroža glavni življenjski steber naroda, ki je ravno družina. Tako je francoski ministrski predsednik Painlevé nedavno izrazil, da je za Francijo vprašanje ustanovitve družine, domačega ognjišča ravno tako važno kakor vprašanje miru.

Države so posegle po različnih sredstvih, da vsaj zmanjšajo stanovanjsko krizo. Eno izmed teh je tvorila odredba, da ostanje vse najemniške pogodbe izpred vojne nadalje v veljavi. Vlada je dovolila le gotov povzisek, ki pa se je v gotovih državah od leta do leta tako višal, da je ta odredba skoro zgubila vsako praktično vrednost. Najemnine so danes tako visoke, da vladna danes tudi tu prava svobodna konkurenca. Najemnik, ki ne zmorn visoke najemnine, mora odslopiti stanovanje drugemu, ki je premožnejši. Ta sistem se je uvedel tudi v Italiji, počobnega srečamo v Franciji.

Toda oni, ki imajo danes sploh stanovanje, so pri vsem tem še srečni v primeri z onimi, ki morajo stanovanje šele iskati. Treba jo odpraviti. Za stanovanje s par sobami moraš plačati v Trstu od 5 do 10 tisoč lir «buone uscite»! Za večja stanovanja te vrste seveda ne zadostujejo. Kako naj plača nižji uradnik, kako naj plača delavec te ogromne vsote? Kako naj si ustvari svoje lastno ognjišče? Navadno mu ne preostaja drugega kakor, da najme pri kakih družini večjo sobo z uprabo kuhinje. In za to mora plačati več kakor plača ta družina za vse stanovanje! Pravijo, da bodo te odpravine izginile same ob sebi, ko se dogradi dovolj hiš, tako da bo dovolj stanovanja na razpolago. Res se sedaj v Trstu gradi precejšnje število hiš, a vsa stanovanja v teh novih hišah so že davno oddana. Poleg tega so to povečini luksuzne stavbe, v katere bodo imeli vhod le gospodje, ki razpolagajo z ogromnimi zaski. Tudi stanovanja v novih preprošnih hišah so tako draga, da oni, ki išče stanovanje, raje plača visoko odpravino, da tako pride do stanovanja, za katero se plačuje najemнина na podlagi stare najemniške pogodbe.

Iz vsega tega je razvidno, da je danes v stanovanjskem vprašanju prava svobodna konkurenca, da so torej posredovanja države prišla skoro ob vsako veljavo. Sicer pa zastopa ta vlada stališče, da bo edino sistem svobodne konkurence vzpodbudil kapitaliste, da bodo naložili svoje kapitalne v stavbe in tako zmanjšali stanovanjsko krizo.

Stiska, v kateri se nahaja vse revnejše prebivalstvo radi pomanjkanja stanovanj, pa je pokazala, da se je prehod v popolno svobodno konkurenco izvršil prenapelo. Zanimivo je, da se v Franciji pripravljajo zakon, ki odreja, da se v obnovitvo vse najemniške pogodbe, ki so bile in bodo sklenjene do 1. januarja 1926, za dobo 5 let. Vse kaže, da je francoski sistem veliko bolj socialen.

Trgatev na Krasu (Dopis s Krasu)

Nestanovitnost vremena v času, ko potrebuje trta solca in zopet solca, je bila pretekli teden skoro na vrhuncu. Mrzlo deževje, kot v pozni jeseni! Na hribih od Cavna do Nanosa smo opazovali prvi letosnji sneg, ki je pa še isti dan po par urah skopnel. To je vplivalo na precejšnji padec temperature tudi po naših krajih. Bojimo se, da se bo začela trgatev prezgodaj. Sicer če se to zgodi, pa bodo ravno sami trtorejci najbolj prizadeti, ker bo kakovost vina uravnala tudi cene. Svarimo pravočasno! Županstva pa naj naredijo tudi v tem svoje potrebne korake, da se zaščitijo interesi naših ljudi. Če ne bo začelo grozde gniti, je najboljša počakati, da popolnoma dozori in sloves naših vin se bo povečal ter temu primerno tudi povpraševanje. Ne bo odveč, ako omenim končno, da so dosegle cene terana visok. Prodajal se je v nekaterih posameznih slučajih celo po 420 do 440 za hl.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU Centrala: ulica Torre bianca 19, podružnica - ul. Raifineria št. 7, Telef. 44-39 ima v zalogi:

Semena: spinače širokolistne po L 6.50 kg, motovilca, jes. repe, radiča, petršilja, solate endivije gladke in kodraste, čebulno seme, brokole zgodnje in pozne, cvetoči kartijol, vrzote, zelje zgodnji niski grah, majaron, redkvice, rdeče solkatne pese, kolerabe, rukle in razna druga poljska in vrtna semena. Detelje: inkarnatke ali rdeče detelje, lucerno in domačo ali triletno deteljo. Trave: lasko ljuško, francosko pahovko, travniško bilnico in mačji rep. Krme: orehove tropine zalet po L 1.60 q. otrobi, laneno seme. Umetna gnojila: superfosfat in amonijev sulfat in kalijevo sol. Kmetijske stroje: orala znamke Sack, siamorceznice po L 520 in 580, kose Merkur, grablje lesene in železne, gojne in senene vile, škarje za obrezovanje frt, vrtno žagice, šape okoličanske, kraške in istrske, ter razno drugo orodje. Bisulfin, zdravilo za na spolovilih obolelo živino. Prah Cañaro, sredstvo za pokončavanje žitnega smetljaja. Piščo krmo: konoplje, lučten oves, ogorščico in švetliko (šakajolo). Med. Naravni cvetlični med na dobalo in drobno itd. Amerikanško lapivo Tree Sticks. Pipoc (lovča) na trganje govej. Krmino mleko itd.

Občeznana čevljarnica L. REBEZ 576 Trst, samo v ulici Carducci 26 Moško, žensko in otroško obuvalo in coklje po izredno znižanih cenah. Sprejemajo se naročila po meri Prodojajo ustrojjenih kož na drobno in debelo.

Odlikovana destilacija F. Zagar - Trst Via S. Francesco 18, tel. 36-72 ima z zalogi:

Istrski tropinovec Slivovec Brinjevo Rum „Jamaika“ in „Kuba“ ter vse druge likerije Istrska in vipavska vina po zmernih cenah. (641)

ZOBOZRAVNIK DR L. MERMOLJA specialist za zobne in ustne bolezni sprejema v Gorici na Travniku št. 5, II. od 9-12 in od 3-5 (67)

KRONE po 2.-- plačuje ALOJZIJ BOVIN, Piazza Garibaldi 2 prvo nadstropje Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Slovenci! Kupujte vedno le parketni voske EXCELSIOR ki ga izdeluje tržaška tovarna M. de Volpi.

Najboljši in najcenejši voske. Dobiva se povsod. Tovarna bleščastih voskov M. de Volpi, Trst Ulica Ferriera 43, tel. 26-86

Predno kaj nakupite, obiščite Veliko skladišče pohištva ALESSANDRO LEVI MINZI Via Rettori št. 1 - Via Maicanton št. 7-13 Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbi.

20 Corso Vitt. Emanuele III. 20 SLOVENCİ! V naši prodajalni dobite blago in izdelane obleke po najzmernejših cenah.

ČEVLJARNICA FORCESSIN Odlikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diploma in zlato svetinj 631 Trst - Via Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - Trst Kadar kupiš čevlje: misli na vse: 1) da bo zdravo za nogo, 2) da bo elegantno, 3) da bo trdno, 4) da bo cena primerna. FORCESSIN te zadovolji v vseh točkah. Slovenci! Kupujte samo pri Forcessinu!

Pravimo Vam samo to: Predno kupite (48) Pohištvo ogledjte si največjo izbero pri M. STEINER Via Geppu 15 in 17 Via Geppu 15 in 17

Ako kvarijo vaš obraz mozolčki madeži pege trdnice efelis bule tvori eczemi in vsi v to vrsto spadajoči kožni izbruhi, ki skrivajo lepoto obraza in škodijo mehki koži in ki se porajajo posebno v vročih mesecih vsled močnega solca, se zdravijo uspešno z antifelidicno vodo «Pentinax», ki je gotovo sredstvo, rabljivo z največjo lahkoto in ki je na prodaj v vseh lekarnah. 66

Tržaška posojilnica in hranilnica registrirana zadruga z omejenim poročtvom uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebiana 19, 1. nadst. Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4% večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema „Binarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. Davek od vlog plača zavod sam. Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru. Na razpolago varnostne celice (safe) Uradne ure za stranke od 8 1/2 do 13 in od 16 do 18 Ob nedeljah je urad zaprt. Štev. telef. 25 - 67. Najstarejši slov. denarni zavod

Priporočljive trdke „Adria čevli“ trgovina GORICA — Corso Verdi 32 Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport!

Narodna tiskarna združena s knjigovodstvom GORICA — Via C. Favetti 9. Narodna knjigarna združena s papirnico GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON Zaloga in tovarna pohištva GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ slikarja GORICA — Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN krojaška mojstra GORICA Corso Emanuele III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB urar in zlatar GORICA — Via Carducci 19.

SAUNIG BRUNO Zaloga usnja, čevljarskih in sedlarskih potrebščin, svče, voska i. t. d. GORICA — Via G. Carducci 7.

ANTON KOREN nasl. Zaloga stekla, porcelana in kuhinjske posode GORICA — Via G. Carducci 4.

KERŠEVANI JOSIP Dvokolesa, šivalni stroji, puške GORICA — Piazza Cavour 9.

ČUK ELIJA šivalni stroji in dvokolesa GORICA — Piazza Cavour št. 9.

DRAŠČIK KARL pekarna in slaščičarna GORICA — Via Carducci 21.

PAHOR LOJZE najmodernejša krojačnica v GORICI — Via Morelli 4.

JAKOB BRATUŽ pekarna in slaščičarna GORICA — ul. Mamelli 6. (Solska ul.)

MAVRIČ ANDREJ manufakturna trgovina GORICA — Via Carducci 3.

ZOTTER LUDVIK brivec GORICA — Piazza Vittoria (Travnik) 17.

Martin Poznajelšek krojačnica z izbiro vzorcev TRST — Via Giosue Carducci 36.

RAVBAR & KANDARE trgovina jestvin TRST, Sv. M. M. zg. št. 8 (Istrska cesta) Pasquale Revoltella 62 (vogal Piccardi).

Manufakturna trgovina Pri Slavcu TRST — Via Guardia 26.

Ceregato & Trebbe Fotografični atelje in papirnica TRST - SV. JAKOB Via del Rivo 42 — Campo S. Giacomo.

Mojstrsko popravilja puške in šivalne stroje Saunig Ignacij GORICA — Na Kornu 12 (pri Kmeti ki banki).

Marija Colobig krojačnica za ženske in otroke TRST — Campo S. Giacomo 5 (Hiša Del. kons. društva).

MOLAR JOSIP gostilna GORICA — Via Monache 14.

KAREL SOSIČ gostilna «Al buon Arrivo» TRST — Via Ghega 9 v bližini centralnega kolodvorja.

Gostilna PRINČIČ prenočišča GORICA — Via N. Sestro 16.